Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Қўмитасининг бош нашри

РЎЗНОМА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 154 (21.021) 1991 йил 10 август, шанба ● Рўзнома йилига 256 марта чиқади. ● Баҳоси 8 тийин.

Партия XXVIII съезди томонидан тузилган комиссия КПССнинг янги Дастури лойиҳасини тайёрлаганини хабар қилган эдик.

Бугун рўзномамизнинг иккинчи ва учинчи саҳифасида КПСС Дастури лойиҳаси эълон қилинмоқда.

Меҳнат жамоаларида

ЯНГИ ЖИГАРИСТОН

Ангрендаги табиий офатдан шикастланган Жигаристон қишлоғи аҳолисини уй-жой билан таъминлаш учун қизғин кураш бормоқда Бу ишда Тошкент вилоятининг Ўрта Чирчиқ районидаги механизациялашган хўжаликлараро 22-кўчма колонна қурувчилари ҳам фаол қатнашмоқдалар.

Улар Янги Жигаристон посёлкаси қурилишида намунали ишлаб, қисқа фурсатда қатор иморатларнинг пойдеворини тикладилар. Бу уйларнинг ҳар бири 5 хонали бўлиб, кўп болали оилаларга мўлжалланган. Шундай уйлардан бир қанчасида ҳовли тўйи ўтказилди.

А. ЖАББОРОВ,
Тошкент вилояти.

МУТАХАССИСЛАР КЎМАГИ

— Янги барпо этилган цехда ҳар кеча-кундузда 500—600 килограмм ёғ ва 5—6 тонна кунжара ишлаб чиқарилмоқда, — дейди Наманган район Свердлов номли жамоа хўжалигида ташкил топган мўъжаз корхона раҳбари Ҳамидхон Абдураҳимов.

Бу корхонача бир йўла икки-уч жараённи мукаммал адо эта олади. Аниқроғи, шакарқамиш ширасини, чигит ва кунжут ёғини, турли мевалар шарбатини ажратиб беришга мослаштирилган. Уни бунёд этишга хўжаликнинг атиги 500 минг сўми сарфланди. Наманган ёғ заводи мутахассислари цехни оталиққа олиб, ишни ташкил этиш, маҳсулотнинг сифатли тайёрланишини таъминлашда яқиндан амалий ёрдам кўрсатмоқдалар.

А. ХОЛМИРЗАЕВ,
Наманган вилояти.

ДЎСТЛАР МАСЛАҲАТЛАРИ

Қорақалпоғистон пахтакорлари, шоликорлари, чорвадорлари, боғбонлари, бошқа қишлоқ хўжалик мутахассислари икки кун давомида ўзларининг анъанавий дўстлари — Хоразм деҳқонлари ҳузурида меҳмон бўлдилар.

Улар мақтовга лойиқ намунавий ишларни таъкидладилар.

Вилоят маккажўхорикорларининг иши унча яхши эмас. Деярли барча озуқа етиштириш бригадаларида экинлар қаровсиз қолган. Уларни суғориш агротехникаси, минерал ўғит солиш қоидалари бузилмоқда. Шу сабабли бир пайкалнинг ўзида экин ҳар хил ўсмоқда. Баъзи хўжаликлар беданинг учинчи ўримини кечиктириб юбордилар. Ҳолбуки, бошқа хўжаликларда беданинг тўртинчи ўрими бошланди.

Кенгашда халқ депутатлари вилоят Советининг раиси, Хоразм вилоят партия комитетининг биринчи котиби Р. М. Худойберганова нутқ сўзлади.

ЎзТАГ мухбири.

● *Давлат тили тўғрисидаги Қонун амалда*

ЯНАДА ФАОЛЛИК ВА ТАЛАБЧАНЛИК КЕРАК

● Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Умумий бўлими республика область, шаҳар ва район партия комитетларида партиявий ишни юритишда Ўзбекистон ССР давлат тилини жорий этишдаги аҳволни ўрганиб чиқди.

ЎЗБЕКИСТОН ССРнинг давлат тили тўғрисидаги Қонуни республика партия органларининг иш юритишига тобора кўпроқ сингиб бормоқда. Аввало Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бу муҳим ишда ташаббус кўрсатди. 1989 йилдан бошлабоқ Марказий Комитет бюроси ва секретариатнинг кўп қарорлари, протоколлари икки тил — ўзбек ва рус тилларида тайёрланмоқда. Муаллифлар ўз хат ва аризаларида Марказий Комитетга қайси тилда мурожаат қилишган бўлса, уларга ўша тилда жавоб қайтарилмоқда. Ҳужжатларнинг барча бланкалари ва уларнинг зарурий қисмлари давлат тилида расмийлаштирилаётир.

Тил тўғрисидаги Қонунни амалда жорий этиш тартибига доир Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг 1989 йил 21 октябрдаги қарорига мувофиқ кўпгина область, партия комитетлари партиявий иш юритишга давлат тилини жорий этиш юзасидан чора-тадбирлар мажмуини кўзда тутувчи қарорларни қабул қилдилар ва тадбирларни тасдиқладилар.

Ҳозирги вақтда область партия комитетларида барча конференциялар, пленумлар ва партия фаолларининг йиғилишлари икки тилда — давлат тили ва миллатлараро муомала тилида ўтказилмоқда. Тошкент, Самарқанд, Сирдарё ва Фарғона область партия комитетларида сўзга чиқувчиларнинг нутқлари синхрон таржима билан таъминланмоқда.

Шаҳар ва район партия комитетларида аҳвол ўзгарди. Уларнинг кўпчилигида коллегиал органларнинг мажлислари республиканинг давлат тилида ўтказилмоқда. Масалан, бултур 192 та шаҳар ва район партия комитетидан 109 тасида пленумлар ва фаолларнинг йиғилишлари ўзбек тилида, 53 тасида икки тил — ўзбек ва рус тилларида, 22 та шаҳар ва район партия комитетларида эса рус тилида ўтди. Пленум ва бюро мажлисларини, партия фаоллари йиғилишларини ўтказиш вақтида салкам 50 минг киши ёки сўзга чиққан коммунистларнинг 60 фоиздан кўпроғи давлат тилида гапирди.

1990 йил мобайнида Жиззах, Қашқадарё, Наманган, Самарқанд, Сурхондарё, Сирдарё, Тошкент область партия ташкилотларида бюро мажлисларига ҳужжатлар ўзбек тилида тайёрланадиган партия комитетлари сони анча кўпайди. Масалан, Андижон областида 14 та район партия комитетидан 11 тасида бюро протоколлари ва қарорларининг 70 фоиздан кўпроғи давлат тилида тайёрланаётир. Олтинкўл, Балиқчи, Бўз, Комсомолобод, Қўрғонтепа ва Хўжаобод районларида 80 фоиздан 95 фоизгача маҳаллий миллатга мансуб аҳоли яшайди. Шу районларнинг партия комитетларида деярли барча ҳужжатлар ўзбек тилида қабул қилиниб, бошланғич партия ташкилотларига юборилмоқда. Фарғона ва Хоразм область партия ташкилотларида ҳам ишлар шундай йўлга қўйилган.

Кейинги вақтларда кўпгина область, шаҳар ва район партия комитетларига муаллифлар ариза ва шикоятлар билан партия комитетига қайси тилда ёзма мурожаат қилишган бўлса, уларга ўша тилда жавоб берилаётир. Комиссияларнинг хулосалари, тавсияномалар ва хабар қоғозлари ҳақида ҳам шундай дейиш мумкин. Шу йилнинг олти ойи мобайнида область партия комитетларидан муаллифларга жавоблар ва хабар қоғозларининг 85 фоиздан кўпроғи давлат тилида жўнатилди. Фуқаролар қабули ҳам мурожаат қилган фуқарога яқинроқ ва тушунарли бўлган тилда ўтказилмоқда.

1990 йилда барча область партия комитетларида, баъзи шаҳар ва район партия комитетларида давлат тилини ўрганиш курслари ташкил қилинган эди. Йил мобайнида партия аппаратининг масъул ва техник ходимлари, яъни жами салкам 400 нафар киши шу курсларда ўқиб чиқишди, улар ўз фаолият турига кўра ҳужжатлар, фуқароларнинг хатлари ва аризалари билан боғлангандирлар.

Ўзбек тилига давлат тили мақоми берилганлиги республика ҳудудида яшовчи миллат ва элатларнинг она тилидан фойдаланишга, шу жумладан партиявий иш юритишда фойдаланишга, бўлган конституциявий ҳуқуқларини камситмайди. Масалан, қозоқ миллатига мансуб аҳоли кўпчиликни ташкил этган Томди районида район партия комитетидаги ишлар қозоқ тилида юритилмоқда.

Қорақалпоғистон область партия комитетида ва район партия комитетларининг ярмидан кўпроғида пленум ва бюро мажлислари, партия фаолларининг йиғилишлари ҳамда кенгашлар қорақалпоқ тилида ўтказилмоқда. Тахтакўпир, Шуманай, Мўйноқ районларининг партия комитетлари ва партия ташкилотларида эса партиявий иш юритишда батамом қорақалпоқ тилига ўтилган.

ЮҚОРИДА назардан ўтказилган ижобий жиҳатлар билан бирга, партиявий иш юритишга давлат тилини жорий этиш жараёни республика область, шаҳар ва район партия комитетларининг барчасида ҳам тегишли даражада авж олдирилаётгани йўқ. Ҳозирги вақтда 57 район партия комитетида иш юритиш туб миллат тилида, 45 шаҳар ва район партия комитетида — рус тилида, 87 шаҳар ва район партия комитетида, шу жумладан, маҳаллий аҳолининг салмоғи 90—97 фоизни ташкил этадиган бир қанча райкомларда ҳам икки тил — давлат тили ва миллатлараро муомала тилида олиб борилмоқда. Чунончи, Самарқанд область партия ташкилотида 21 шаҳар ва район партия комитетидан фақат 6 тасида, яъни Большевик, Иштихон, Каттақўрғон, Нурота, Пайариқ, Ургут райкомларидагина иш юритиш давлат тилида, 13 та райкомда эса ўзбек ва рус тилларида олиб борилмоқда Ваҳоланки, Нарпай, Хатирчи, Қўшработ, Пастдарғом, Оқдарё, Булунғур каби районларда деярли барча аҳоли маҳаллий миллатга мансубдир.

Бухоро, Самарқанд, Сурхондарё, Фарғона область партия комитетларида ҳужжатларнинг кўпи ҳали ҳам рус тилида тайёрланмоқда ва чиқарилмоқда. Кўпинча ана шу обкомларнинг муҳим қарорлари ўзбек тилига таржима қилинмай қуйи партия комитетларига юборилмоқдаки, бу ҳол жойларда ана шу қарорлар билан ишлашни бирмунча қийинлаштирмоқда. Масалан, Жиззах ва Хоразм обкомлари 1990 йил— 1991 йилнинг биринчи квартали мобайнида асосий масалалар бўйича ўзларининг барча қарорларини қуйи партия комитетларига рус тилида юборишган, ваҳоланки, Жиззах областида маҳаллий аҳоли 70-80 фоизни, Хоразм областида эса 90—95 фоизни ташкил этади.

Область, шаҳар ва район партия комитетлари тайёрланаётган қарорларнинг сифатига, рус тилидан ўзбек тилига таржиманинг тўғри бўлишлигига нисбатан ҳамиша ҳам талабчанлик қилаётганлари йўқ. Таржималарда кўпинча грамматик ва стилистик хатоларга йўл қўйилмоқда. Иборалар ва атамаларни қўлланишда бир хиллик йўқ.

Малакали таржимон кадрлар, ўзбек тилида стенографиячилар, машинкада ёзувчилар йўқлиги, шунингдек зарур техника воситалари билан дуруст таъминланмаганлик давлат тилида партиявий иш юритишни кенгайтиришга тўсқинлик қилмоқда. Республика областларида ўзбек тилидаги нутқларнинг матнларини саводли ва малакали тарзда стенография қилиб, маъносини тўлиқ очиб берадиган стенографчилар тайёрланмаяпти. Ўн олтита ҳунар-техника билим юрти ҳузурида стенографчилар тайёрлаш учун тузилган махсус гуруҳлар режада кўзда тутилганидек, 1990 йилнинг сентябрида ўқишни бошлагани йўқ. Машинкада ёзувчилар ўз касбларига етарли даражада тайёрланмаяптилар, уларнинг кўпчилиги курсларни тамомлаган бўлсалар ҳам етарлича саводли ва тез ёза олмайдилар.

Партия комитетларида ҳарфлари ўзбекча бўлган ёзув машиналари етишмайди. Область, шаҳар ва район партия комитетларида жами 1768 та ёзув машинаси бўлиб, шулардан атиги 73 таси ўзбекчалаштирилган. Қашқадарё ва Хоразм областларининг партия комитетларида эса ўзбекча ҳарфли машиналар умуман йўқ. Жиззах областининг шаҳар ва район партия комитетларида шундай машинкалар сони жуда оз — атиги 6 дона. Сурхондарё областида — 4 дона, Сирдарё областида — 4 дона, Фарғона областида 8 дона машинка бор, холос. Уларнинг эҳтиёжини таъминлаш учун 450 та ёзув машинасига ўзбекча ҳарфлар қўйиш зарур. Область партия комитетларининг ишлар бошқармалари бунинг учун ҳозир зарур миқдордаги шрифтга эгадирлар. Ҳамма иллат муҳим ишга лоқайд, ўзибўларчилик қабилида қаралаётганидадир.

Андижон, Жиззах, Қашқадарё, Хоразм ва бошқа баъзи область партия комитетларида конференция ва пленумларни, фаолларнинг йиғилишларини ҳамда бошқа ижтимоий-сиёсий тадбирларни ўтказиш вақтида нутқлар ўзбек тилидан рус тилига ва рус тилидан ўзбек тилига таржима қилинмайди. Обкомларнинг раҳбарияти бу муҳим масалани ҳал қилишда қатъийлик кўрсатмаяпти. Масалан, ўтган йили Сурхондарё область партия комитетининг илтимосига кўра уларга синхрон таржима учун венгерларнинг қимматбаҳо «Семультон» қурилмаси ажратиб берилган эди. Аммо бу қурилма шу вақтгача фойдаланишга топширилгани йўқ.

Область, шаҳар ва район партия комитетлари ҳисоб-назорат ҳужжатларини давлат тилига ўтказиш, шунингдек миллатлараро муомала тилидаги таржимаси берилган давлат тилига ўтказиш борасидаги ишларни сусткашлик билан олиб бормоқдалар. Улар фақат 1991 йилнинг мартидангина коллегиал органлар протоколларининг янги бланкаларини, келувчи ва юборилувчи ҳужжатларнинг, фуқаролар хатлари ва оғзаки мурожаатларининг ҳисоб варақалари (журналлари)ни, шунингдек расмий муҳрлар ва турли тамғаларни тайёрлашга киришдилар. Ваҳоланки, 1991-1993 йиллар мобайнида давлат тилида ва миллатлараро муомала тилида таржимаси берилган 100 мингтага яқин бланк ва варақалар ҳамда 40 мингдан кўпроқ думалоқ мастика муҳр ва тамғаларни тайёрлашлари керак.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Котибияти партиявий иш юритишда давлат тилини жорий этиш соҳасида Ўзбекистон Компартияси комитетлари ишидаги юқорида баён этилган аҳволни кўриб чиқиб, тегишли қарор қабул қилди.

Қарорда область, шаҳар ва район партия комитетлари давлат тили тўғрисидаги Қонуннинг моддаларини рўёбга чиқариш юзасидан аниқ мақсадни кўзлаб яна ҳам чуқур, мунтазам ва изчил иш олиб боришлари, партиявий иш юритишни давлат тилига ўтказишни кенгроқ кўламда амалга оширишлари зарурлиги уқтирилган. Бошланғич партия ташкилотлари, коммунист раҳбарларнинг бу соҳадаги ишлари муттасил ва чуқур таҳлил қилиб борилиши, Қонунни бажаришда ҳар қандай чегарадан чиқишларга, оғишларга чек қўйиш керак. Бинобарин, область партия комитетлари партия комитетларидаги умумий бўлимларда кадрларнинг жой-жойига қўйилишини эътибор билан ўрганиб чиқиб, уларни тажрибали ва билимдон ходимлар билан мустаҳкамлашлари зарур. Партия конференциялари, пленумларнинг, фаоллар йиғилиши ва турли кенгашларни ўтказишда уларни синхрон таржима билан таъминлаш чораларини кўриш, зарур миқдордаги ёзув машиналарини ўзбекчалаштириш, ҳисобот назорат ҳужжатлари давлат тилига ўтказилиши ва кўпайтирилиши муҳим вазифадир.

Давлат тили тўғрисидаги Қонунни бажариш соҳасида талабчанликни кучайтириш, назоратни яхши йўлга қўйиш, маданиятимиз кўзгуси бўлган ўзбек тилига эътиборни кучайтиришда Ўзбекистон Компартияси партия комитетлари янада фаоллик, ишчанлик, ташкилотчилик намуналарини кўрсатишга даъват этилгандирлар.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Президентининг

ФАРМОНИ

РЕСПУБЛИКА ҚУРИЛИШ ТАШКИЛОТЛАРИ ХОДИМЛАРИ ГУРУҲИНИ МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Кўп йиллик ҳалол меҳнати, уй-жой ва маъмурий бинолар қурилишига қўшган ҳиссаси, жамият турмушидаги фаол иштироки учун қуйидагилар Ўзбекистон ССР Фахрий ёрлиқлари билан мукофотлансин:

Абдазов Равшан Мусурмонқулович — «Ташоблагрострой» бирлашмаси 17-хўжаликлараро механизациялашган кўчма колоннасининг ғишт терувчиси.

Оқилов Авазхон Усмонович — «Ташоблколхозстрой» тресги 15-хўжаликлараро механизациялашган кўчма колоннасининг бошлиғи.

Аҳмаджонов Рустам Зокирович — Тошкент шаҳар ижроия комитети савдо иншоотларини қуриш бирлашган дирекциясининг директори.

Аҳмедов Анвар Ҳайдарович — Тошкент шаҳар ижроия комитети ирригация, гидротехника иншоотлари ва кўкаламзорлаштириш трестининг электр пайвандчиси.

Бекмансуров Басир Ахатович — «Узсантехгазмонтаж» трестининг электр пайвандчиси.

Гемежи Сервер Абидуллаевич — «Средазспецстрой» тресги 3-махсус механизациялашган кўчма колоннаси пармалаш қурилмасининг машинисти, Сирдарё вилояти.

Григорян Варужан Павликович — Ўзбекистон ССР сув хўжалиги вазирлиги «Промжилводстрой» тресги 2-механизациялашган кўчма колоннасининг бригадири.

Жамолдинов Маҳамадқосим Маҳмудович — «Ташоблколхозстрой» трести 12-колхозлараро механизациялашган кўчма колонна ишбошиси.

Екшикеева Галия Сибгатовна — «Средазуголь» ишлаб чиқариш бирлашмаси Ангрен шахта қурилиш-монтаж бошқармасининг сувоқчи-бўёқчиси.

Зиёзиддинов Афгар Гилмутдинович — «Главташкентстрой»га қарашли «Ташспецотделстрой» трести дурадгори.

Калустьян Эдуард Вартанович — «Узбекшахтастрой» трестининг бошқарувчиси.

Қосимов Маҳмуджон Маърufович — «Усто» бирлашмаси ганч ўймакор устаси.

Ли Михаил Антонович — «Главташкентстрой»га қарашли «Таштransспецстрой» трести монтажчилар бригадири.

Мишустин Илья Васильевич — «Узэлектромонтаж» махсус трести электр монтажчиси.

Мордухович Юрий Семенович — Ўзбекистон шаҳарсозлик лойиҳа илмий-тадқиқот илмгоҳи бўлим бошлиғи.

Муромцев Владимир Александрович — Ўзбекистон ССР бинокорлик материаллари вазирлиги Олмалиқ қурилиш материаллари комбинатининг директори.

Норбўтаев Маҳамаджон Матқулович — «Главташкентстрой»га қарашли «Ташспецотделстрой» трестининг дурадгори.

Нуриддинов Иброҳимжон Палтаохунович — «Главташкентстрой»га қарашли 11-«Висотстрой» трестининг электр пайвандчиси.

Раҳматуллаев Наби Саидакбарович — Автомобиль йўллари Тошкент ишлаб чиқариш бирлашмаси автокранчиси.

Собитов Анорқул Собитович — «Ташоблгрузтранс» концерни 72-Ангрен автокорхонаси директори.

Саматов Саттор — Шеробод механизациялашган кўчма колоннаси бульдозер машинисти, Сурхондарё вилояти.

Тошмуродов Отамурод — «Ташкентводстрой» трести 5-механизациялашган кўчма колоннаси бошлиғи.

Титаров Борис Михайлович — «Ташоблмелиоводстрой» трести 4-механизациялашган кўчма колоннаси экскаватор машинисти.

Умурбоев Омилжон — «Ташоблколхозстрой» трести колхозлараро механизациялашган кўчма колоннаси бригадири.

Ҳакимов Эркин Эргашевич — «Ташоблагрострой» бирлашмаси бошлиғининг биринчи ўринбосари.

Ҳафизова Фанира Гатауллиновна — «Ташоблагрострой» бирлашмаси 35-хўжаликлараро механизациялашган кўчма колоннаси сувоқчи-бўёқчиси.

Хламов Анатолий Всеволодович — «Ташкентводстрой» трести 4-механизациялашган кўчма колоннаси газ-электр пайвандчиси, Тошкент вилояти.

Хорисов Воғиз — Ангрендаги «Водоканал» ишлаб чиқариш бошқармаси директори.

Шур Григорий Яковлевич — «Главташкентстрой»га қарашли 1-ёғочсозлик заводи директори.

Қуйидагиларга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган қурувчи» фахрий унвони берилсин

Аъзамов Абдуғаффор — «Главташкентстрой» бошлиғининг ўринбосари.

Асомов Ҳусниддин — Уй-жойлар ва жамоат биноларини типовой ва тажриба лойиҳалаш Тошкент зонал илмий-тадқиқот ва лойиҳа илмгоҳининг директори.

Асқаров Озод Ҳожиевич — Тошкент шаҳар ижроия комитетининг раиси.

Ботиров Зафар Отажонович — Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси капитал қурилиш, транспорт ва алоқа бўлимининг мудири.

Зокиров Тоҳир Обидович— «Главташкентстрой»га қарашли 12-қурилиш трестининг бошқарувчиси.

Жуманов Турди — «Ташоблагрострой» бирлашмаси 35-хўжаликлараро механизациялашган кўчма колоннаси бетончиси.

Кайтуков Феликс Александрович — Ўзбекистон ССР Сув хўжалиги вазирлиги «Промжилводстрой» трестининг бошқарувчиси.

Князев Александр Иванович — «Главташкентстрой»га қарашли 11-«Висотстрой» трестининг электр пайвандчиси.

Муродов Саидамин Набиевич — Ўзбекистон ССР Сув хўжалиги вазирлиги «Промжилстрой» трестининг 5-ихтисослашган механизациялашган кўчма колоннаси бригадири.

Собиров Ўринбой — 78-хўжаликлараро механизациялашган кўчма колонна бошлиғи, Фарғона вилояти.

Қуйидагига «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган меъмор» фахрий унвони берилсин:

Тўхтаев Азамат Рамзиддинович — Ўзбекистон Тажриба илмий-таъмирлаш ва меъморлик-бадиий устахонасининг директори.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри.
1991 йил 9 август.

НАРХ-НАВО: ҚАЕРДА ҚАНДАЙ?

ЎЗБЕКИСТОН ССР ВА СССРНИНГ АЙРИМ ШАҲАРЛАРИ БОЗОРЛАРИДА 1991 ЙИЛ 8 АВГУСТДА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК МАҲСУЛОТЛАРИ АСОСИЙ ТУРЛАРИНИНГ ЎРТАЧА БОЗОР НАРХЛАРИ

(бир килограмми сўм ва тийин ҳисобида)

шаҳарлар номи	картошка	пиёз	сабзи	помидор	бодринг	карам	олма	узум	қовун	тарвуз	мол гўшти	қўй гўшти
Нукус	2—30	1—00	0—60	0—60	2—20	2—50	2—30	4—00	0—80	0—80	10—00	—
Бухоро	2—00	1—50	1—50	0—60	2—50	2—00	2—00	3—00	0—90	0—70	15—00	16—00
Гулистон	1—50	1—25	1—20	0—40	1—50	1—50	2—50	4—00	0—90	0—70	12—00	15—00
Қарши	1—75	1—10	1—20	0—40	1—75	0—80	1—50	2—50	0—55	0—50	—	—
Самарқанд	1—60	1—25	0—90	0—55	2—25	0—55	2—50	4—50	1—00	0—80	—	—
Фарғона	1—50	1—25	1—50	0—75	2—00	1—10	2—75	3—50	1—15	0—90	17—00	21—00
Тошкент	2—00	1—75	2—00	1—00	2—75	1—25	4—00	3—00	1—00	0—90	16—00	23—00
Олмаота	2—00	2—00	4—00	2—00	4—00	2—50	7—00	10—00	3—00	1—50	18—00	18—00
Ашхобод	2—30	2—50	3—75	1—50	3—30	1—50	4—00	3—50	1—00	0—75	—	—
Душанбе	2—00	1—70	1—70	1—50	2—00	1—00	3—50	3—70	1—50	1—00	15—00	17—00
Киев	1—75	4—25	1—20	4—20	2—25	1—25	2—25	—	3—75	2—00	17—00	—
Кишинев	4—50	2—00	1—50	1—75	3—50	1—00	2—50	—	6—00	2—25	—	—
Куйбишев	3—50	1—50	2—50	4—00	3—00	3—00	4—00	11—00	4—50	2—00	17—00	17—00
Тбилиси	2—50	2—50	3—50	4—50	5—50	2—00	3—25	—	4—00	2—00	25—00	23—00
Иркутск	3—50	8—00	4—00	9—00	9—00	8—50	12—50	13—50	5—00	3—50	17—50	—
Москва	2—50	4—60	4—00	6—00	8—00	1—50	4—00	20—00	10—00	3—50	27—50	35—00

Шофиркон районидаги Ильич номли давлат хўжалиги пахтакорлари бу йил 1200 гектар майдонга чигит экиб, уни меҳр билан парвариш қилмоқдалар. Баракали меҳнат ўз самарасини кўрсатаётир. Далаларда ҳосил чўғи баланд. Механизатор Е. Яхшиев ва сувчи Н. Комилов ҳамкасбларига ўрнак бўлишаётир.

К. КАРИМОВ олган сурат.

ЭРТАГА — ҚУРУВЧИЛАР КУНИ

БАЙРАМ ШАРАФИГА

9 август куни Тошкентда қурувчиларнинг касб байрамига бағишланган тантанали йиғилиш бўлди.

Йиғилишни Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Раисининг биринчи ўринбосари И. Ҳ. Жўрабеков очди.

Тармоқнинг сўнгги даврдаги ишига якун ясалди.

Йиғилишда Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Раисининг ўринбосари П. Нўъмонов қатнашди.

(ЎзТАГ).

ЛОЙИҲА

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг ДАСТУРИ

СОЦИАЛИЗМ, ДЕМОКРАТИЯ, ТАРАҚҚИЁТ

Мамлакатимиз XX асрнинг 90-йилларига чуқур ўзгартишлар белгиси остида кирди. Қайта қуриш турмушнинг барча соҳаларини аллақачон етилган демократик негизда ислоҳ қилиш учун кенг уфқ очди. Бу жараён зиддиятли ва мураккаб тарзда ривожланмоқда. Янгиликнинг қарор топиши билан бирга ижтимоий-сиёсий ва миллатлараро кескинлик, иқтисодий инқироз, ижтимоий онгда катта силжишлар содир бўлмоқда. Коммунистик партия ҳам ўз ривожининг қалтис минтақасидан ўтмоқда.

Мана шундай шароитда ўтмишни ва ҳозирги кунни холисона баҳолаш, жамиятимиз воқеликларини ва жаҳон цивилизациясининг бутун боришини, социалистик тараққиёт истиқболларини теран идрок этиш зарур. Равшан ва амалий ҳаракат дастури, инсонпарвар, одилона, халқчил жамият сари изчил олға силжиш дастури керак. Партиянинг ўзини тубдан янгилаш, унинг жамиятдаги ўрни ва аҳамиятини янгича тушуниш ҳам зарур.

Ушбу Дастурнинг вазифаси — замон саволларига жавоб беришдан, коммунистларни, социалистик йўлнинг барча тарафдорларини жипслаштиришнинг ғоявий негизи бўлиб хизмат қилишдан иборат. Партия Ватан тақдирини, фуқаролар тинчлигини ва Совет Иттифоқи халқларининг омон-эсонлигини азиз билувчи ҳаммага шу Дастур билан мурожаат қилади.

I. Бизнинг қоидаларимиз

КПСС меҳнат аҳлининг манфаатларини биринчи ўринга қўяр экан, ҳозир ижтимоий тараққиёт ва демократик ислоҳотлар партияси, ижтимоий адолат ва умумбашарий қадриятлар партияси, иқтисодий, сиёсий ва маънавий эркинлик партияси тарзида иш кўради.

КПСС халқнинг эзгу орзу-умидларини изҳор этиб, ўз тарихидан сабоқлар чиқариб ва жаҳон тажрибасини эътиборга олиб, ўз сиёсий фаолиятида:

— ислоҳотлар йўли билан таъминланадиган ҳар томонлама ижтимоий тараққиёт манфаатларига амал қилади. Бу ёндашувнинг истиқболли экани ҳозирги жаҳон тараққиётининг тажрибасида исботланган. Мана шундай шароитда биронта масъулиятли сиёсий ташкилот жамиятни зўравонлик билан қайта тузишга ҳаракат қилишга ҳақли эмас, бунинг устига ядровий, экологик ва бошқа хавф-хатарлар ижтимоий фалокатларнинг тахликали оқибатларини кўп марталаб оширмоқда;

— инсонпарварлик, умумбашарий қадриятлар қоидаларига амал қилади. Инсоннинг ҳар томонлама камол топиши, унинг табиат билан уйғун равишда ўзаро алоқаси — ҳозирги дунёдаги тараққиётнинг асосий кўрсаткичларидир;

— хилма-хил кўринишлардаги — ижтимоий ва шахсий, иқтисодий ва сиёсий, ақлий ва маънавий кўринишлардаги демократия ва эркинлик қоидаларига амал қилади. Эркинликни фуқаролар масъулиятидан ажратиб бўлмайди ва фуқаролар жамиятини ҳамда халқ хокимиятига таянувчи ҳуқуқий давлатни қарор топтирмай тасаввур этиб бўлмайди;

— ижтимоий адолат қоидаларига амал қилади. Меҳнат ва истеъдодга тўла қимматли ҳақ тўланиши ишлаб чиқаришдаги, илм-фандаги, маданиятдаги тараққиётнинг зарур шартидир. Моддий неъматлар ва маънавий бойликлар бунёдкорларининг мусобақаси, тадбиркорлиги ва ташаббуси фуқароларга бериладиган ижтимоий кафолотлар билан ижтимоий ночор табақалар тўғрисида жамиятнинг алоҳида ғамхўрлиги билан узвий равишда бирга қўшилиши лозим;

— ватанпарварлик ва байналмилалчилик қоидаларига амал қилади. Барча халқларнинг тенг ҳуқуқли ривожланиши, Иттифоқни мустақил давлатларнинг ихтиёрий федератив бирлашмаси тарзида янгилаш — давлат қудрати ва равнақининг асосидир;

— мамлакатни жаҳон ҳамжамиятига бирлаштириш, барча мамлакатларнинг амалий ўзаро алоқалари, ягона иқтисодий, ахборий ва маданий маконни шакллантириш манфаатларига амал қилади.

Партиямизнинг мана шу қоидаларга содиқлиги — босиб ўтилган йўлни идрок этишнинг, янги тарихий вазиятнинг натижасидир.

II. Тарих сабоқлари

Биз тарих тажрибасини ундаги бутун зиддиятлар билан бирга баҳолар эканмиз ўтмишни ҳаддан ташқари бўрттирмаймиз, аммо ундан воз ҳам кечмаймиз.

Россия социал-демократияси XX аср бўсағасида мамлакатдаги ва дунёдаги зиддиятлар ҳаддан ташқари кескинлашган вазиятда сиёсий курашга қўшилди. Партиямизнинг биринчи дастури Ленин билан Плехановнинг ҳал қилувчи иштирокида ишлаб чиқилган бўлиб, у демократик ва социалистик вазифаларнинг чамбарчас боғлиқлигига, Россияни тез ва самарали ижтимоий-иқтисодий тараққиёт йўлига олиб чиқиш муддаосига асосланган эди.

Октябрь социалистик инқилоби жаҳон тарихининг буюк воқеаларидан бири бўлди. У омманинг манфаатларига ва ижтимоий тоқатсизлигига монанд халқ инқилоби бўлган эди. Партия таклиф этган мамлакатни умуммиллий фалокатдан қутқариш дастурини халқ қўллаб-қувватлади. Партиянинг дастурида жаҳон урушини тўхтатиш, ерни деҳқонларга, завод ва фабрикаларни ишчиларга бепул олиб бериш, табақачиликка асосланган тузумни ундаги имтиёзлар билан бирга тугатиш, ўша давр учун мисли кўрилмаган ижтимоий ҳимоя чора-тадбирларни жорий этиш, миллий тенгликни эълон қилиш кўзда тутилган эди.

Меҳнаткашлар тез орада мукаммал ва одилона социалистик жамият барпо этиш мумкинлигига астойдил ишондилар, шу йўлда қурбонлар ва маҳрумликлардан қайтмадилар. Бу кураш совет кишилари неча-неча авлодлари, миллионлаб коммунистлар ҳаётининг маъноси бўлиб қолди. Улар жуда мураккаб тарихий шароитда фуқаролар уруши ва чет эл интервенцияси йилларида мамлакат бутунлиги ва мустақиллигини қаттиқ туриб ҳимоя қилдилар, уни қудратли давлатлардан бирига айлантирдилар, фашизмни тор-мор қилишга ҳал қилувчи ҳисса қўшдилар, коинотга йўл очдилар, илм-фан, техника, маданиятнинг кўп соҳаларида улкан муваффақиятга эришдилар.

Совет даври жаҳон иқтисодий, ижтимоий тараққиётига, миллий озодлик ҳаракатига жуда чуқур таъсир ўтказди. Инқилобий тажрибамизнинг, ижтимоий-иқтисодий ўзгартишларимизнинг жаҳоншумул аҳамияти шак-шубҳасиз. Буни ҳеч ким инкор қила олмайди.

Бироқ жамиятимизнинг фожиаси шундан иборат бўлдики, хатоларга йўл қўйилиб, бедодликлар қилиниб, социализм ва халқ ҳокимияти қоидалари қўпол сохталаштирилганлиги оқибатида социализм қуриш соҳасида бошланган иш ҳаддан ташқари қалбакилашиб ва оғирлаштириб юборилди.

Лениннинг янги иқтисодий сиёсати (НЭП) кўп шакллилик орқали социализм сари ҳаракат қилиш, турли ижтимоий табақаларнинг манфаатларини бирга қўшиш, энг ривожланган мамлакатларнинг ютуқларини ўзлаштириш имкониятини очди, аммо сталинча раҳбарият бу сиёсатни тўхтатиб, бир чеккага йиғиштириб қўйди.

Кўп шакллилик ва бозор муносабатлари ўрнини давлат мулкчилиги ва маъмурий-тақсимлаш тизимининг ҳокимлиги эгаллади. Моддий рағбатлантириш қоидаси ўрнини текисчилик ва эгасизлик олди. Фуқароларнинг тинчлиги ва ҳамкорлиги сиёсати синфий курашни кескинлаштириш ҳақидаги йўл-йўриқ билан алмаштирилди. Демократик тартиб-қоидаларни ривожлантириш ўрнига мажбур қилиш ва қатағон усулларидан тобора кенг фойдаланилди.

Партия-давлат бюрократиясининг сиёсий тўла ҳокимлиги, демократияга ва ошкораликка чидамсизлик, марксизмни бачканалаштирувчи мафкуравий буйруқбозлик халқнинг бунёдкорлик ғайрат-шижоатини бўғиб қўйди. Шу тариқа ҳақиқатда тоталитар тизими, «казарма» социализми йўли танлаб олинди.

Миллион-миллион кишиларнинг, бутун-бутун халқларнинг бошига қирғин солган, тақдирини мажруҳ қилган сталинчилик жиноятларини КПСС сўзсиз қоралайди. Булар асло оқланмайди ва оқланиши мумкин ҳам эмас. Партиядаги ва давлатдаги ҳокимиятни босиб олган раҳбарларнинг сиёсатига қарши кўпгина коммунистлар ўша йиллардаёқ норозилик билдирган эдилар. Аммо улардан халқ душманлари сифатида ўч олинди. Партиянинг анчагина қисми қириб ташланди. Ўша давр коммунистларининг фожиаси шундан иборатки, улар тоталитар диктатурага тўсқинлик қила олмадилар, бу диктатура эса мамлакат учун оғир оқибатларга олиб келди, социализм ғояларини обрўсизлантирди.

Тоталитар тизим хукмронлик қилган ўн йилликлар мобайнида партия кўп жиҳатдан жамиятни ўта марказлаштирилган маъмурий идора қилиш воситасига айлантирилди. Бу эса ички партиявий муносабатларнинг бюрократлашувига, партия аппаратининг ҳокимият ва бошқарув тузилмалари билан бирикиб кетишига олиб келди. Ижтимоий тараққиёт жараёнларини холисона таҳлил этиш, оддий коммунистларнинг ҳақиқий ва самарали сиёсатни ишлаб чиқишга таъсир ўтказиш имконияти ҳаддан ташқари камайтириб юборилди.

Бу — партия учун оғир сабоқ бўлиб, ҳар қандай вазиятда ҳам коммунистлар социализм билан демократиянинг чамбарчас боғлиқлиги қоидасидан чекинмасликлари, эълон қилинган мақсадларни одамларнинг ҳақиқий иқтисодий ва ижтимоий манфаатларидан ажратиб қўймасликлари кераклигини эслатиб турибди.

КПСС XX съезди мамлакат ва партия тарихида воқеа бўлди. У катта умидлар уйғотди. Оммавий қатағонлар қораланди, тоталитар режимнинг кўпгина жиҳатларидан воз кечилди, иқтисодий турмушнинг янги шаклларини излаш, ижтимоий вазифаларни амалга ошириш бошланди.

Бироқ бошланган ўзгартишлар ривожлантирилмади. Ижтимоий тизимнинг бузилиш сабаблари ва шакли-шамойили тушуниб олинмади, бу эса КПССнинг учинчи Дастурида таърифланган истиқболларни белгилашда қўпол хатоларни келтириб чиқарди. Ҳокимият ва бошқарув тизимида буйруқбозлик-бюрократик усуллар хукмронлик қилаверди. Охир оқибатда — бу нарса жамиятда теран демократик ўзгартишларни ўтказишга имкон бермади. Иқтисодиётда, ҳуқуқий ва сиёсий соҳаларда жузъий ўзгартишлар билан чекланишга интилиш устунлик қилди.

«Совуқ уруш» ва Ғарбдаги етакчи давлатлар билан қуролланиш пойгасидаги рақобат иқтисодиётнинг силласини қуритди, ижтимоий соҳанинг ривожланишига йўл бермади. Саноати ривожланган мамлакатлар тез илгари силжиган бир шароитда шундай бўлди. Ўша мамлакатлар технология соҳасидаги инқилобга биздан барвақтроқ қўшила олдилар, аҳолининг фаровонлигини сезиларли даражада оширишни таъминладилар. Жамият тарихий ташаббусни қўлдан бой берди, сурункали инқирозга дучор бўлди.

Шу даврнинг тарихий сабоғи қуйидагича: йирик ижтимоий ўзгартишлар инсоннинг манфаатларидан ва турмушнинг энг зарур эҳтиёжларидан келиб чиқиши, ўз вақтида ва кенг қамровли тарзда ўтказилиши, социалистик ижтимоий тузумни доимо ривожланишда тасаввур этишга асосланиши, халқнинг жонли ижодига таяниши лозим. Партияда партиялилар оммасининг партия раҳбарияти фаолиятини назорат қилиш, унинг аппарати бюрократлашувига қаршилик кўрсатиш, ижтимоий тараққиётнинг амалий тамойилларини аниқлаш, ўзгариб борувчи шароитга қараб ўз вақтида тадбир кўриш доимий омиллари ишлаб чиқилиши керак.

Тарихимизнинг бутун бориши қайта қуришни ҳаётий зарурат қилиб қўйди. КПССнинг ташаббуси билан мамлакатда теран ўзгаришлар бошланди. Ошкоралик фикрларнинг хилма-хиллигига, маънавий-эркинликка йўл очди. Сиёсий тизим демократик негизларда ислоҳ қилинмоқда. Мулкчилик муносабатлари ўзгартирилмоқда. Ўта марказлаштирилган давлатдан халқларнинг ўз тақдирини ўзи белгилашига ва ихтиёрий бирлашишига асосланган Иттифоққа ўтиш жараёни давом этмоқда.

Янги сиёсий тафаккурнинг туғилиши, халқаро муносабатлар ривожидаги сифат жиҳатдан янги давр ҳам қайта қуриш билан боғланган. Ҳақиқий қуролсизланиш ва ялпи хавфсизлик тузилмаларини вужудга келтириш, «совуқ уруш»ни тўхтатиш, кўпроқ халқаро барқарорлик сари йўл очилди.

КПСС қайта қуриш туфайли юзага келган ижобий тамойиллар янада ривож топишига интилади.

Ўзгартишлар жараёни аввал бошда тасаввур этилганидан кўра анча қийинроқ бўлиб чиқди. Бу ўтмишнинг оғир мероси оқибатигина бўлиб қолмай, етилган муаммоларни ҳал этишдаги янглишишлар, кечикишларнинг ҳам оқибатидир. Халққа ёқмайдиган, шафқатсиз чора-тадбирларни кечиктириш ёки уларга умуман йўл қўймаслик муддаосидан келиб чиққан иккиланишлар ва муросасозликлар вазиятни фақат мушкуллаштирди. Инерция кучига, ўзгартишларга қаршилик кўрсатишга етарли баҳо берилмади. Бошқариш ва режалаштиришнинг эски воситалари иш бермай қўйган, янги воситаларни шакллантириш эса ҳаддан ташқари пайсалга солинган бир шароитда кўпгина жараёнлар стихияли тус олди. Хўжалик-ишлаб чиқариш алоқалари узилди, иқтисодиётда пинҳона тузилмалар зўрайди, пулнинг қадрсизланиши кучайди, аҳоли кўпгина табақаларининг турмуш даражаси пасайди. Ҳокимият органларига ишонч камайди, марказдан қочирма тамойиллар кучайди. Катта миллатлараро можаролар юз берди. Инқироздан тезроқ чиқишнинг иложи бўлмади. Ана шуларнинг ҳаммаси меҳнаткашларнинг бир қисмини партиядан четлаштирди, уларни бошқа сиёсий ҳаракатлардан таянч излашга мажбур этди. Мамлакат турли сиёсий кучларнинг можароли ўзаро муносабатлари таъсири остида ривожлана бошлади, бу эса инқироз ҳолатларини кескинлаштирди.

Мана шу қалтис маррада меҳнаткашлар манфаатларини кўзлаб жамиятни теран демократик ўзгартиш йўлини қаттиқ туриб ҳимоя қилиш, барча тараққийпарвар кучларни жипслаштиришга эришиш ҳаётий заруратдир.

III. Яқин вақтдаги мақсадларимиз

Партия 90-йилларга мўлжалланган ўз дастурини белгилар экан, совет жамияти ҳаракатчан ҳолатда турганини, иқтисодий ва ижтимоий турмуш шакллари ўзгариб бораётганини, янги сиёсий тартиб-қоидалар вужудга келаётганини, ижтимоий онгда туб ўзгаришлар рўй бераётганини эътиборга олмоқда. Мана шундай шароитда жамиятнинг куч-ғайрати аввало энг муҳим вазифаларни ҳал этишга: кўп миллатли Иттифоқ давлати ва яхлит хўжалик организми барбод бўлишининг олдини олишга; истеъмол бозорини барқарорлаштиришга; ҳуқуқ-тартибот ва қонунийликни мустаҳкамлашга қаратилиши лозим. Бунга демократияни йиғиштириб қўйиш ва тоталитаризмга қайтиш йўли билан эмас, балки бошланган демократик ислоҳотларни янада зўр ғайрат ва изчил амалга ошириш йўли билан эришиш мумкин ва лозим.

КПСС қуйидаги мақсадларга эришиш учун ҳаракат қилади:

Сиёсий тизимда

Мустақил республикаларнинг чинакам демократик федерацияси бўлмиш кўп миллатли совет давлатини ривожлантириш;

ҳуқуқий давлатни барпо этиш, демократик тартиб-қоидаларни: давлат тузулишининг негизи бўлмиш Советлар тизимини, халқ ҳокимияти ва ўзини ўзи бошқариш, жамият барча табақаларининг манфаатлари сиёсий вакиллиги идораларини ривожлантириш; қонун чиқарувчи, ижрочи ва судлов ҳокимиятини бир-биридан ажратиш;

бутун мамлакат худудида СССР фуқароларининг ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлаш, инсон ҳуқуқлари тўғрисидаги қонунларни халқаро меъёрларга мувофиқлаштириб олиш; фуқароларнинг касб-кор бирлашмаларида, турли сиёсий партияларда ва жамоат ҳаракатларида иштирок этиш ҳуқуқларини ҳурмат ва ҳимоя қилиш. Давлат идораларининг Конституция ва қонунлар талабларига мувофиқ иш кўрувчи жамоат тузилмаларининг фаолиятига аралашувидан воз кечиш;

қонунийлик ва ҳуқуқ-тартиботга оғишмай риоя этиш; жиноятчиликни таг-томири билан тугатиш, пинҳона иқтисодиётга қарши кураш, фуқароларнинг хавфсизлигини ва уларнинг мол-мулкини, давлат ва жамоат турмушининг конституциявий негизларини ҳимоя қилиш; ҳуқуқий нигилизмни бартараф этиш.

Миллий муносабатлар соҳасида

Барча одамларнинг миллатидан ва яшаш жойидан қатъи назар тенг ҳуқуқлилиги; инсон ҳуқуқлари сўзсиз устивор бўлган шароитда барча миллатларнинг тенг ҳуқуқлилиги ва эркин ривожланиши;

халқларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш, миллий қадр-қимматни қарор топтириш, она тилини ва маданиятни, халқ урф-одатлари ва анъаналарини ривожлантириш ҳуқуқи;

изчил байналмилалчилик, мустақил давлатларнинг янгиланган федерациясидаги халқларнинг кўп миллатли ҳамжамиятини мустаҳкамлаш, республикаларнинг, ҳамма турдаги миллий мухториятларнинг мустақиллигини амалда тўлдириш;

кам сонли халқларнинг, миллий гуруҳларнинг манфаатлари ва ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, улар турмушининг анъанавий шаклига эҳтиёткорлик билан муносабатда бўлиш, қатағонларга учраган ва зўрлаб кўчирилган халқларнинг ҳуқуқларини тиклаш, мана шу зўравонлик ҳаракатлари оқибатларини бартараф этиш;

қонун, ижтимоий мулоқот, фуқароларнинг ва миллатларнинг тотувлиги асосида миллий муносабатларни соғломлаштириш ва миллатлараро можароларни бартараф этиш;

аҳолининг ноиложликдан кўчишининг олдини олиш, қочоқлар учун ҳуқуқий мақом жорий этиш, уларга зарур ёрдам бериш;

миллий экстремизм, шовинизм, ирқчилик, фуқароларнинг миллатига ёки тилига, туғилиш ёки яшаш жойига қараб камситишнинг ҳар қандай кўринишларига қарши курашиш;

Иқтисодиёт соҳасида

Халқ хўжалигининг ички тузилишини қайта қуриш, уни истеъмолчига йўналтириш;

юксак технологиялар негизида саноатни, қурилишни, транспорт ва алоқани модернизациялаш, жаҳон фан-техника даражасидан орқада қолишга барҳам бериш, ҳарбий ишлаб чиқаришни пухта ўйлаб конверсиялаш;

мулкчиликнинг турли шакллари — давлат, жамоа ва хусусий, акционерлик ва кооператив мулкчилиги хилма-хиллигига ва тенг ҳуқуқлилигига асосланган аралаш иқтисодиётга ўтиш. Меҳнат жамоаларининг мулки қарор топишига, ижтимоий мулк шаклларини устун равишда ривожлантиришга фаол кўмаклашиш;

иқтисодиёт самарадорлигини ўстиришни рағбатлантириш, ижтимоий бойликни кўпайтириш, халқ фаровонлигини кўтариш воситаси сифатида бошқариладиган бозор хўжалигини шакллантириш. Бу аҳолининг муҳтож гуруҳларига давлат дотацияларини бериб, нархни эркин белгилашни, яккаҳокимликка қарши фаол сиёсат ўтказишни, молиявий тизимни соғломлаштиришни, пулнинг қадрсизланишини бартараф этишни, сўмнинг бемалол алмаштириладиган бўлишига эришишни назарда тутади;

замонавий деҳқончилик сиёсатини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш; хўжалик юритишнинг давлат, жамоа ва хусусий шаклларини бемалол ривожлантириш, деҳқонларга нисбатан ҳар қандай зўравонликни йўқ қилиш; ерда самарали меҳнат қилишга бел боғлаган ва шундай қилиш қобилиятига эга бўлган ҳаммага ер бериш (шу жумладан мерос қилиб қолдириш ҳуқуқи билан ижарага ер бериш); деҳқончилик-саноат соҳасига давлат йўли билан мадад бериш, қишлоқни ижтимоий жиҳатдан ривожлантириш, саноат билан қишлоқ хўжалигининг маҳсулотини айирбошлаганда эквивалентликка ва нархнинг тенглигига эришиш;

мамлакатни жаҳон иқтисодиётига ҳар томонлама қўшиш, уни совет жамиятининг иқтисодий ва ижтимоий тараққиёти манфаатларини кўзлаб жаҳон хўжалик алоқаларига кенг миқёсда бирлаштириш.

Ижтимоий соҳада

Иқтисодиётдаги таназзулни бартараф этишга, бозор муносабатларига ўтишга алоқадор бўлган муқаррар қийинчиликлар ва камчиликларни имкони борича камайтиришга ёрдам берадиган давлат сиёсатини ўтказиш;

даромадларнинг меҳнат улушига мувофиқлиги, ошиб борувчи солиқ солиш ва индекслаш орқали даромадларни тартибга солиш, мулкчилик шаклидан қатъи назар меҳнаткашларнинг самарали ишлаши учун тенг шароит яратиш;

ишсизликнинг олдини олиш чора-тадбирларини амалга ошириш, янги иш жойларини вужудга келтириш, кадрларнинг қайта тайёрлашни ва уларга янги касбларни ўргатишни ташкил этиш;

аҳолининг ижтимоий жиҳатдан ночор табақаларини, оналик ва болаликни ҳимоя қилиш; нафақа тизимини такомиллаштириш;

уй-жой қурилиши режаларини амалга ошириш, якка тартибда ва кооператив усулда уй-жой қурилишига қарз беришни кўпайтириш, аҳолининг кам даромадли тоифаларига уй-жойни сақлаш учун нафақалар жорий этиш; касалликларнинг имкони борича олдини олишни таъминлайдиган ва барча фуқароларга бепул даволаш имкониятини кафолатини берадиган соғлиқни сақлашни ривожлантириш;

экология фалокатига тойиб кетишнинг олдини олиш, Байкал, Орол денгизи, бошқа экологик кулфат зоналари муаммоларини ҳал қилиш, Чернобиль фалокатининг оқибатларини тугатишни давом эттириш.

Маориф, фан ва маданият соҳаларида

Халқни маънавий жиҳатдан камол топтириш, ҳар бир кишининг маълумоти ва маданиятини ошириш, маънавийликни, инсоний бурч ва масъулият, ватанпарварлик туйғусини мустаҳкамлаш;

миллий даромаднинг маориф, фан ва маданиятга сарфланадиган улушини кўпайтириш; маънавий фаолиятни ёппасига тижоратлаштиришга қарши туриш;

бепул таълим тизимини сақлаб қолиш; йигит ва қизларга турмушга қадам қўйиш, касб-кор ва маданий жиҳатдан ўсиш, маънавий эҳтиёжларни қондириш учун зарур ва тенг илк шароитларни таъминлаб бериш, истеъдодли ёшларни давлат йўли билан қўллаб-қувватлаш;

фундаментал ва амалий тадқиқотларни ҳар томонлама ривожлантириб, совет фанининг имкониятларини рўёбга чиқариш, жаҳон фани билан кўп томонлама ҳамкорлик қилиш; илмий фаолиятни ташкил қилишни тубдан ислоҳ қилиш; илмий мактаблар ва йўналишларнинг эркин рақобати; ихтиролар, кашфиётлар ва техникавий такомиллаштиришлар муаллифларини муносиб мукофотлаш;

мамлакат халқларининг маданий меросини ардоқлаб-асраш ва бойитиш; санъаткорнинг жамият олдидаги маънавий масъулияти билан уйғунлашадиган ижод эркинлиги, фуқароларни ғайриинсоний ғоялар, зўрлик ва ахлоқсизлик тарғиботидан ҳимоя қилиш;

ақлий меҳнат ходимларининг ижтимоий мақомини, зиёлилар — муҳандислар, шифокорлар, ўқитувчилар, олимлар, адабиёт ва санъат арбоблари, маданият муассасалари ходимларининг моддий таъминот даражасини ошириш.

(Давоми учинчи бетда).

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг ДАСТУРИ

СОЦИАЛИЗМ, ДЕМОКРАТИЯ, ТАРАҚҚИЁТ

(Давоми. Боши иккинчи бетда).

Мамлакат хавфсизлиги ва мудофааси

Давлатнинг пишиқ-пухта мудофаа қобилиятини сақлаб туриш; ўзаро боғлиқ мудофаа, сиёсий, иқтисодий ва экологик чора-тадбирлар мажмуини ўз ичига оладиган янги ҳарбий доктринани турмушга татбиқ этиш;

ССР Иттифоқи ягона кўп миллатли Қуролли Кучларини, марказлаштирилган ҳарбий раҳбарликни сақлаб қолиш ва ривожлантириш;

Мудофаа учун етарлилик қоидасига мувофиқ Қуролли Кучларни ислоҳ қилиш, Армия ва флотни профессионал ҳарбий хизмат билан ҳарбий мажбуриятни бирга қўшиш асосида шакллантиришга ўтиш; ҳарбий хизматчиларни ва уларнинг оила аъзоларини, ҳақиқий ҳарбий хизматдан захирага ёки истеъфога бўшатилган кишиларни ижтимоий ва ҳуқуқий жиҳатдан ҳимоя қилиш; муқобил хизмат имконияти;

ғайриконституциявий қуролли тузилмаларни вужудга келтиришга йўл қўймаслик;

қўшинларни Совет Иттифоқига қарши ҳар қандай тажовузни даф қиладиган тарзда жанговар шай ҳолатда сақлаш учун зарур миқдорда қурол-яроғлар ишлаб чиқариш ва такомиллаштириш; қурол-яроғларни АҚШ ва бошқа давлатлар билан тенг миқдорда қисқартириш, ядровий, химиявий, биологик қуролларни ва бошқа турдаги оммавий қирғин қуролларини тугатиш йўлини давом эттириш;

Совет Армиясининг обрў-эътиборини, Ватан ҳимоячиларига анъанавий ҳурматни мустаҳкамлаш, хавфсизлик ва мудофаани мустаҳкамлаш учун эришилган ҳамма нарсаларни ардоқлаб асраш, фуқароларни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш.

Халқаро сиёсатда

Давлатлараро муносабатларни янги сиёсий тафаккурга мувофиқ ривожлантириш, ялпи хавфсизликнинг пухта тизимини шакллантириш, давлатлараро ва миллатлараро зиддиятларни зўрлик билан эмас, балки сиёсий усуллар ёрдамида эришиладиган иноқлик билан бартараф этиш;

ССР Иттифоқининг, мустақил республикаларнинг барча қитъалардаги мамлакатлар билан, уларнинг уюшмалари ва ҳамжамиятлари, халқаро ташкилотлар билан ҳамкорлигини мустаҳкамлаш;

умумевропа жараёнида, Осиё-Тинч океан минтақасидаги кўп томонлама ҳамкорликни ривожлантиришда ташаббус билан қатнашиш;

халқаро ташкилотлар, аввало БМТ фаолиятида фаол иштирок этиш; инсоният олдида турган ялпи муаммоларни ҳал этишда халқаро ҳамжиҳатликни ривожлантириш;

чет эл коммунистик ва социалистик партиялари билан, бошқа тараққийпарвар жамоат ташкилотлари ва ҳаракатлари билан тинчлик, хавфсизлик, маҳаллий барқарорлик йўлидаги курашда куч-ғайратларни бирлаштириш учун ҳар томонлама ҳамкорликни ривожлантириш.

Фаолиятнинг юқорида кўрсатиб ўтилган мақсадлари ва йўналишларини партия жамиятнинг илгари силжиши давомида тўлдирилиши ва бойитилиши мумкин бўлган ҳаракат дастури деб билади.

Режалаштирилган мақсадлар амалда рўёбга чиқарилган сайин инсонпарвар, демократик социализм жамияти таркиб топа боради. Бу жамиятга:

— халқ фаровонлигини оширишни кўзлайдиган илмий ва технологик тараққиёт учун кенг имкониятларга эга бўлган аралаш иқтисодиёт;

— иқтисодий самарадорликни ижтимоий адолат қоидалари, меҳнат натижаларига қараб тақсимлаш ва фуқароларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоялаш билан бирга қўшиш;

— фуқаролар жамияти, сиёсий ва ғоявий фикрларнинг хилма-хиллиги, турли ижтимоий гуруҳлар манфаатларини ифодалаш имконияти, уларнинг ҳамкорлиги;

— ваколатли ва бевосита демократия шаклларида амалга ошириладиган ҳақиқий халқ ҳокимияти, қонуннинг устунлиги, фуқароларнинг конституциявий ҳуқуқлари ва эркинликлари кафолатлари;

— инсонпарварлик олий мақсадларига ва умумбашарий қадриятларга йўналтирилган илм-фан, маориф ва маданият, уларнинг ютуқларидан ҳамманинг баҳраманд бўла олиши асос бўлади.

Инсонпарвар, демократик социализмнинг қиёфасини биз мана шундай тасаввур этамиз. Эксплуатациядан, ҳамма турдаги ижтимоий зулмдан халос бўлган, ўз қобилиятларини ривожлантириш ва намоён этиш, хилма-хил эҳтиёжларни қондириш учун тўла фуқаролик ҳуқуқларини ҳамда кенг имкониятларни олган инсон бу жамиятнинг мақсади ва марказидир.

IV. Партия кимларнинг манфаатларини ифодалайди

Партиямизга ишчилар синфининг сиёсий ташкилоти сифатида асос солинган эди. У жамиятни барча меҳнаткашлар манфаатлари йўлида инқилобий ўзгартириш мумкинлигини пролетариатнинг деҳқонлар билан иттифоқ бўлиб кураш олиб бориши билан боғлади.

Ишлаб чиқарувчи кучлар тараққиёти, илм-фан-техника инқилоби жамиятнинг ижтимоий тузилишига туб ўзгаришлар киритди. Илм-фан ва маданиятда, техникада ва ишлаб чиқаришни ташкил этишда, маориф ва соғлиқни сақлашда, бошқарув ва хизмат кўрсатиш соҳаларида банд бўлганлар салмоғи кескин даражада ошди. Меҳнаткашлар турли табақалари манфаатларининг чамбарчас чатишиб кетганлиги яққол кўриниб турибди.

Бу туб ўзгаришларни тан олмаслик — партияни сиёсий жиҳатдан яккаланиб қолишга ва мағлубиятга маҳкум қилиш демакдир. Партия бутун меҳнат аҳлининг манфаатларини изчиллик билан ифодалаб ва ҳимоя қилибгина ўз дастурий мақсадлари амалга оширилишига умид қилиши мумкин.

Биз меҳнаткашлар учун энг муҳим муаммоларни ҳал қилишга интилмаймиз, балки уларнинг асосли талаблари ва ташаббусларини қўллаб-қувватлаймиз, оммавий ташаббускор ҳаракатлар билан ҳамкорлик қиламиз, ижтимоий тараққиёт учун кенг ва хилма-хил демократик ҳаракатларни жипслаштириб, уларни сиёсий жиҳатдан маърифатли қилишга ва ташкил этишга кўмаклашамиз.

Биз ишчилар ҳаракати билан баҳамжиҳат иш олиб бориб, касаба уюшмалари билан биргаликда ишчиларнинг манфаатларини ҳимоя қиламиз, барча даражадаги ҳокимият идораларида ишчилар синфининг муносиб вакиллари бўлишига, меҳнат жамоаларининг корхоналарга эгалик қилиш ва ўз меҳнати натижаларини тасарруф этиш ҳуқуқи учун; айниқса, бозорга ўтиш босқичида ижтимоий ҳимоянинг ишончли тизимига эришишга, ишлаб чиқаришнинг ички тузилишини ўзгартириш ва янгилашга, мудофаа саноати конверсия қилинишига; меҳнат шароити яхшиланишига, хотин-қизларни улар саломатлиги учун зарарли ишлаб чиқаришдан озод қилишга, шахтёрлар, нефтчилар, металлурглар, қурувчилар, саноат базавий тармоқларининг бошқа ходимлари, оғир жисмоний меҳнат билан шуғулланувчи одамлар, мураккаб шароитда ишлаётган, янги ҳудудларни ўзлаштираётган, уйидан, оиласидан узоқ ажралиб қолган одамларнинг ўзига хос эҳтиёжлари ҳисобга олинишига эришиш учун курашаверамиз.

Биз қишлоқ меҳнатчилари ташкилотлари билан биргаликда деҳқонларнинг манфаатларини ҳимоя қилаверамиз, деҳқонлар эркин танлаб олган мулкчилик ва хўжалик юритиш шаклларини ҳурмат қиламиз; қишлоқда замонавий меҳнат ва турмуш шароитларини вужудга келтиришга, ижтимоий ёрдамчи тармоқларни ривожлантиришга, қишлоқ аҳолиси ўзини-ўзи бошқаришига, ҳокимият органларида уларнинг тўла ҳуқуқли вакиллари бўлишига фаол кўмаклашаверамиз; деҳқонлар турмуш тарзининг энг яхши анъаналари тикланишига, деҳқонлар маънавияти ривожлантирилишига ёрдам бераверамиз.

Биз ижодий уюшмалар ва илмий-техникавий жамиятлар билан ҳамкорликда зиёлиларнинг манфаатларини ҳимоя қиламиз, ақлий меҳнат ижтимоий мақоми ва баҳоси оширилишига эришамиз; олимлар, инженерлар ва конструкторларнинг, адабиёт ва санъат арбобларининг мафкуравий ва маъмурий зўравонликдан ҳоли бўлган ижодий изланишларига кўмаклашаверамиз; муаллимлар ва шифокорлар, давлат хизматида ва ижтимоий бошқарув соҳаларида банд бўлган шахслар, ҳарбий хизматчилар, ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари ходимлари меҳнатига муносиб ҳақ тўланишига ва уларнинг меҳнати жамият томонидан юксак баҳоланишига эришаверамиз.

Биз турмушнинг барча соҳаларида, жумладан бошқарув соҳасида хотин-қизларнинг ҳақиқий тенг ҳуқуқлилиги қарор топиши тарафдоримиз. Хотин-қизлар ташкилотлари билан биргаликда аёлларнинг оилада, касб билан боғлиқ ва ижтимоий фаолиятда ўзини кўрсатишига имкон берадиган йўлни эркин танлаб олишини таъминлайдиган шарт-шароитларни яратишга кўмаклашаверамиз. КПСС давлат сиёсатини жамиятда оила мавқеини, ота-оналар обрўсини оширишга, болаларни тарбиялаш учун қулай иқтисодий ижтимоий ва маънавий-ахлоқий шарт-шароитларни яратишга қаратиш учун ҳаракат қилаверади.

Биз комсомол, талабалар ва бошқа ёшлар ташкилотлари билан ҳамкорликда ёшларга доир кенг ва самарали давлат сиёсатини ишлаб чиқиш ва амалга оширишда фаол иштирок этаверамиз; ҳокимият ва бошқарувнинг барча муассасаларида ёш ишчилар, деҳқонлар, талабалар ва ўқувчилар ҳамда ҳарбий хизматчиларнинг манфаатларини ҳимоя қилаверамиз.

Биз кекса авлодга мансуб кишилар, уруш ва меҳнат фахрийлари манфаатлари йўлида жамоат — давлатнинг ҳар томонлама дастурларини амалга ошириш, яшаш учун зарур бўлган маблағнинг энг кам миқдоридан кам бўлмаган пенсиялар ва нафақалар бериш кафолатланиши, уларнинг саломатлиги, турмуши ва баҳоли қудрат меҳнати тўғрисида ғамхўрлик қиладиган ижтимоий хизматларни кенгайтириш, жамиятда катталарга ҳурмат ва эътибор муҳитини вужудга келтириш тарафдоримиз.

Биз хайрия жамиятлари ва жамғармалари билан биргаликда аҳолининг энг нозик табақалари: болалар, айниқса, кам таъминланган оилалардаги ва етим болалар; болали ёлғиз аёллар; ногиронлар давлат ва жамият томонидан самарали ҳимоя қилинишига, уларда меъёрий турмуш шароити ва ижтимоий ишга баҳолиқудрат ҳисса қўшиш имконияти бўлишига эришаверамиз.

Бизнинг ижтимоий устуворликларимиз ана шундайдир. Биз меҳнаткашлар кенг табақаларининг манфаатларини ҳимоя қилар эканмиз, ижтимоий ва касб белгиларига қараб ҳар қандай камситишни рад этамиз. Партия хусусий ишбилармонларнинг қонунга асосланган фойдали фаолияти ва ишбилармонлик соҳасидаги фаоллигига ижобий муносабатда бўлади.

Биз миллий белгисига қараб ҳар қандай камситишни қатъий рад этамиз, байналмилаллик, мамлакат халқлари ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорликни қаттиқ туриб ҳимоя қилаверамиз.

Биз барча фуқароларнинг виждон эркинлиги тарафдоримиз. Партия динга ишонувчиларнинг ҳис-туйғуларига ҳурмат билан қарайди. У диндан сиёсий мақсадларда, миллатлараро можароларни келтириб чиқариш учун, шахснинг дунёқарашига тоқатсизлик, турли динлар тарафдорлари ўртасида, шунингдек динга ишонувчилар, ишонмайдиганлар ва даҳрийлар ўртасида душманлик ва нафратни келтириб чиқариш учун фойдаланишга йўл қўйиб бўлмайди, деб ҳисоблайди.

Бизнинг партиямиз Совет давлати қонунларига мувофиқ яшаётган барча ижтимоий табақалар ва айрим фуқаролар билан кенг ҳамкорлик қилиш учун очиқдир. Биз кенг ижтимоий ҳамжиҳатлик ва ҳамкорликни ҳимоя қилар эканмиз фақат давлатга ва жамиятга қарши фаолият йўлига, иқтисодий жиноятлар ва порага учиш йўлига ўтиб олганларга қарши; ирқчиликни, шовинизмни, миллий экстремизмни ва бошқа башариятга қарши ғояларни тарғиб қилувчиларга қарши; сиёсий курашда зўравонлик воситаларига асосланувчиларга қарши иш олиб борамиз. Биз ашаддий ғайрикоммунизмга сиёсий экстремизм ва демократияни рад этишнинг жамият тақдири учун энг хавфли шакли, деб қарши чиқамиз.

Партия жамиятдаги кенг меҳнатчилар табақаларининг манфаатларини ифодалаб, халқ учун муштарак вазифалар ҳал этилишига ҳам эришаверади, бунингсиз ҳеч кимнинг фаровонлигига эришиб бўлмайди. Партия давлатчилигимизни ривожлантиришни, жамиятни демократик ислоҳ қилишни ва тинчликни таъминлашга ҳамда мамлакатнинг жаҳон ҳамжамиятига қўшилишига қаратилган самарали ташқи сиёсатни фуқаролар тотувлиги учун асосни ташкил этувчи ягона умуммиллий манфаат деб билади.

V. Сиёсий ҳаракатлар партияси учун

Янги вазифаларни фақат тубдан янгиланган партия — сиёсий ҳаракатлар партиясигина муваффақиятли ҳал қила олишини коммунистлар яхши англайдилар. Жамиятда бундай партиянинг мавқеи халққа яқин ва тушунарли бўлган, унда ишонч туғдирадиган ва мададига сазовор бўладиган чинакам сиёсатни ишлаб чиқа олиши ва амалга оширишига қараб белгиланади. Унинг таъсири ва обрўси партиялилар оммаси ғоявий бирлиги, ташаббускорлиги ва фаоллигига, ҳар бир коммунистнинг уюшқоқлиги, онгли интизоми ва ахлоқий жиҳатдан тутган мавқеига бевосита боғлиқдир.

Ғоявий-назарий бойликларни узлуксиз кўпайтириб бориш, жамият тараққиёти замонавий тамойилларини ижодий таҳлил этиш, турғунликка ва бир жойда депсиниб туришга маҳкум этувчи эски ақидалар ва сийқаликлардан воз кечиш партия учун ҳаётий заруратдир.

Партия ўз ғояларини кенг тарғиб қилиш йўли билан, меҳнат жамоаларида ва истиқомат жойларида иш олиб бориш орқали, демократик сайловларда иштирок этиш орқали, ҳокимият идораларидаги ўз вакиллари, касаба уюшмалари, бошқа жамоат ташкилотлари ва ҳаракатлари билан баҳамжиҳат ҳаракат қилиш орқали ўз дастурий мақсадларини амалга оширишга эришаверади.

Партияни чуқур демократиялаш — уни янгилашнинг энг муҳим йўналишидир. Бу эса КПСС таркибига кирувчи республика партиялари мустақиллигини, маҳаллий ва бошланғич ташкилотлар ташаббускорлиги учун кенг имкон беришни тақозо этади. Улар сиёсий ҳаракатларининг бирлиги барча коммунистларнинг КПСС Дастури қоидаларига содиқлигига, партия Устави талабларини, умумпартиявий қарорларни бажаришга асосланади. Турли партия ташкилотлари иш олиб бораётган хилма-хил шароитларни ҳисобга олиб, улар аниқ вазиятда ҳаракат қилиш тактикасини мустақил белгилайдилар.

КПССни демократиялаш партия ташкилий тузилмаларининг ўзгарувчан шаклларини, коммунистларнинг самарали ҳаракат қилишга, партия барча бўғинлари кучини ҳокимият органларига сайловга тайёргарлик чоғида, референдумлар ўтказишда ва бошқа сиёсий кампанияларда бир йўналишга қаратишга имкон берадиган доимий ва вақтинчалик бирлашмаларини кўзда тутади.

Партияни янгилаш жараёнида коммунистлар фикрларини, барча даражаларда қарорларни ишлаб чиқиш ва амалга оширишда, раҳбар органлар ишини назорат қилишда уларнинг иштирокини таҳлил этишнинг доимий ишлаб турадиган воситаларини вужудга келтириш ва такомиллаштириш зарур. Сиёсий мунозаралар, партия платформалари теварагида эркин бирлашиш, озчилик ҳуқуқларининг кафолати демократиялаш мақсадларига кўмаклашади.

Партия аъзоси ўз билимлари ва қобилиятларига энг кўп даражада мос келадиган партиявий фаолият соҳасини эркин танлаб олиши мумкин. У партия ва жамият турмушининг ҳар қандай масалалари хусусида ўзи тутган йўлни ошкора айтиш; КПСС сиёсатини шакллантиришда бевосита қатнашиш, даҳрийлик эътиқодларига амал қилиш ёки динга ишониш ҳуқуқига эгадир. Коммунистларнинг ҳуқуқлари уларнинг бурчларидан ажралмасдир. Коммунистлар партия ташкилотларидан бири ишида қатнашади, бошқача айтганда унинг сиёсий йўлини ўтказади, аъзолик бадалларини тўлайди, унга моддий мадад беради. Партия коммунистларнинг ҳуқуқлари ва манфаатлари Конституция йўли билан ҳимоя қилиниши учун курашади, уларга сиёсий, моддий ва маънавий воситалар билан ўртоқларча мадад беради. Партия ташкилотларида ўртоқлик ва жамоатчилик, бой ақлидрок ва маънавий турмуш муҳитини қўллаб-қувватлаш, ҳар бир коммунист шахсининг ривожланишига, ғоявий эътиқодининг қарор топишига ёрдам бермоқ керак.

Биз КПССга хайрихоҳ бўлган ва у билан турли шаклларда ҳамкорлик қилишга тайёр турган фуқароларни табриклаймиз.

Биз демократик мақсадларимиз ёш авлоднинг кайфияти ва муддаоларига ҳамоҳанг деб умид қиламиз, бу мақсадларга фақат уларнинг фаол манфаатдорлик билан иштирок этиши орқали эришиш мумкин. Партия ёшлар, уларнинг куч-ғайратлари, изланишлари ва ижоди учун очиқдир.

Партиянинг омма орасида олиб борадиган жонли ишлари давомида сиёсий мухолифлар билан баҳс олиб боришга ва ишонтиришга, билимдонлик билан мустақил ҳаракат қилишга, меҳнаткашларнинг манфаатларини ифодаловчи ва ҳимоя қилувчи бўлишига лаёқатли моҳир ташкилотчилар етишиб чиқиши лозим. КПСС ана шундай коммунистларни Советларга сайловда, ҳокимият тузилмаларида раҳбарлик лавозимларига, шунингдек партиянинг марказий ва маҳаллий органларига номзод қилиб кўрсатади. Улар ўз обрўларини лавозимлари билан эмас, балки қобилиятлари ва билимлари билан, ғоявий эътиқоди ва маънавий қиёфаси билан мустаҳкамлайдилар. Партияда унинг ходимлари ўз лавозимларидан ғаразли мақсадларда ҳеч қачон фойдаланмаслиги учун, виждонига қарши бирорта сўзни айтмаслиги ҳамда олижаноб мақсадларга эришиш учун қийин курашдан қўрқмаслиги учун кафолатлар ишлаб чиқилиши лозим.

Партияни янгилаш унинг жамиятдаги ўрнини ва давлат билан муносабатларини, сиёсий мақсадларга эришиш воситаларини танлаб олишни тушуниб етишга янгича ёндашувни тақозо этади. Партия фақат қонуний сиёсий усуллар билан ҳаракат қилади. У демократик сайловларда сайловчилар партия сайловолди дастурини, сиёсати ва амалий ҳаракатлари асосий йўналишларини қўллаб-қувватлашига эришиб, депутатлик мандатлари учун курашади. Партия давлат ҳокимияти ва бошқаруви идораларини шакллантиришда қатнашиб, улар орқали ўз сиёсатини ўтказади. Партия демократик ўзгартишлар дастури бажарилиши манфаатларини кўзлаб, бошқа партиялар ва ташкилотлар билан ҳамкорлик қилишга, вазият тақозо этган жойларда эса улар билан иттифоқ ва битим тузишга тайёрдир. Коммунист депутатлар озчиликни ташкил этувчи ҳокимият органларида улар амалий мухолифлар жойини эгаллаб, меҳнаткашларнинг манфаатларини, фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳар қандай камситишга қарши чиқадилар. Коммунист депутатлар бошқа парламент фракциялари билан ҳамкорлик қилиб, бошқа партиялар ва ҳаракатлар бошлаб берган ижобий ташаббусларга кўмаклашадилар.

Партия, унинг ташкилотлари ҳокимиятнинг барча тузилмаларида ўз вакилларини қўллаб-қувватлаб, уларнинг аниқ қарорлари ва ҳаракатларини ошкора танқид қилиш ҳуқуқини ўзида сақлаб қолади.

Партияни демократиялаш, кенг ижтимоий мулоқотни йўлга қўйиш партия оммавий ахборот воситалари аҳамиятини анча кучайтиришни тақозо этади. Биз матбуот, радио ва телевидениенинг юксак касб-маҳорати ва масъулияти ҳамда холислиги тарафдоримиз.

КПСС ўз аъзоларининг муайян ғоявий қадриятларига содиқлиги асосига қурилади. Улардан биз учун энг муҳими — инсонпарвар, демократик социализм ғоясидир. Биз Маркс, Энгельс, Ленин таълимотининг дастлабки инсонпарварлик қоидаларини қайта тиклаб ва ривожлантириб, Ватанимиз ва жаҳондаги социалистик ҳамда демократик тафаккурнинг бутун бойлигини ғоявий қуролимиз қаторига қўшамиз. Биз коммунизмни тарихий истиқбол, умумбашарий қадриятларга, тараққиёт ва адолатни, шахс ўзини эркин намоён қилишини уйғун бирлаштиришга асосланган ижтимоий юксак орзу деб биламиз.

✦ ✦ ✦

Ҳозирги шароитда фақат янги жаҳон маърифатини шакллантириш ўзанидагина социалистик ғоялар муваффақиятли амалга оширилиши мумкин. Унинг ўзига хос белгилари, демократиянинг устунлиги, фаннинг ишлаб чиқаришга узвий қўшилиши, экология жиҳатидан соф технологиялар, ишлаб чиқариш ва ижтимоий фаолиятнинг ахборотлар билан боғлиқлиги, янги меҳнат маданияти ва эҳтиёжлар тузилишининг пайдо бўлиши, иқтисодий турмушнинг байналмилаллашуви, умумжаҳон хўжалигининг қарор топиши ва халқларнинг кенг маданий алоқалари ҳозироқ кўзга ташланиб қолди. Мана шу йўлда иқтисодий самарадорлик ва ижтимоий адолатни, одамларнинг фаровонлиги ўсишини, уларнинг турмуши сифати ошишини, маданият бойликлари кўпайишини бир-бирига боғлаб олиб бориш учун қулай имкониятлар вужудга келмоқда.

Бу имкониятлар ҳали воқеликка айлангани йўқ. Ҳақиқий оламда можаролар ва адолатсизликлар кўп, улардан қутилиш осон эмас. Бу имкониятлар ўз-ўзидан юз беришини кутиб бўлмайди. Лекин пайдо бўлган тамойил бир текис бўлмасада, зиддиятли бўлса ҳам; башарият илғор кучларини илҳомлантириб ўзига йўл очиб бормоқда.

Тарихан капитализмнинг асосий марказлари шаклланган, саноати ривожланган мамлакатлар бошқаларга нисбатан олдинроқ технология инқилобига қўшилдилар ва ҳозирнинг ўзидаёқ асосан интенсив ишлаб чиқаришга ўтиб бўлдилар, бу эса уларга кўпгина ижтимоий муаммоларни ҳал қилиш имконини берди. Шунга қарамай ҳозирги замон капитализми жамият ҳамда инсоннинг ўзининг уйғун ривожланишини таъминламаяпти. Ғарб маърифатининг шахсиятпарастлик мақсадлари кўпгина ўткир зиддиятларни ҳал этиш учун асос бўлолмайди. Катта ижтимоий фарқлар, ўз муаммоларини бошқа халқлар ҳисобига ҳал этишга уриниш, авторитар ва милитаристик тамойиллар, маънавийлик ва маданият таназзули, аҳоли кенг гуруҳларининг амалда сиёсий турмушда иштирок этишдан четлатиб қўйилганлиги воқелигича қолмоқда. Шу сабабли ижтимоий тараққиёт истиқболлари жаҳондаги барча мамлакатлар маданиятининг, анъаналарининг, аҳволининг ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олмасдан туриб, ижтимоий муаммоларни «ғарбий» қарашлар асосига қуриш мумкин эмас.

Жаҳонда юз бераётган ўзгаришлар социализмнинг тарихий тақдирига янгича қараш имконини беради. Социалистик ҳаракат саноат даврида вужудга келди ва асосан ўша вақтдаги жамиятнинг ўткир синфий қарама-қаршиликларини акс эттирган мухолифлик сиёсий маданиятига асосланди. Жаҳоннинг ҳозирги тараққиёти жараёнида вужудга келаётган янги илм-зиё маърифати классик саноат жамияти тўғрисидаги, унинг қарама-қарши синфларга қатъий ажралиши ҳақидаги, меҳнат билан капиталнинг бир-бирига қарама-қаршилиги, ижтимоий тизимларнинг мухолифлиги тўғрисидаги одатдаги тасаввурларга мос келмайди.

XX асрнинг бутун тажрибаси социалистик тамойиллар айрим мамлакатларда ажралиб қолмаганлигидан, балки, жаҳон ҳамжамияти тараққиётининг жаҳоншумул жараёни эканлигидан, у барча халқлар меҳнати ва маданияти олий ютуқларига таяниб, одамларнинг ижтимоий адолатга, эркинлик ва демократияга интилишларини акс эттиришдан далолат бермоқда. Илм-зиё тараққиёти умумжаҳон жараёнида социалистик воқеликларнинг тобора кучайиб ва кенгайиб бориши равшан кўриниб қолган истиқбол ана шундайдир.

Социализм, демократия, тараққиёт — Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг мақсадлари ана шундай. Ишончимиз комилки, бу мақсадлар халқларнинг манфаатларига мос келади. Ҳар бир кишининг эркин ривожланиши ҳамманинг эркин ривожланиши шарти бўлган жамиятнинг келажаги порлоқдир.

● ҲАМКАСБЛАРИМИЗ

БУРЧГА САДОҚАТ

МАШҲУР шоиримиз Мақсуд Шайхзода: «Дарёлар собитдир, сувлар ўткинчи!» деб наъра тортган эди. Дарҳақиқат, умр ҳам ўтиб кетаверади-ю, лекин унинг заҳмат билан топилган ҳарлари қолади. Темур ака ҳам қарийб 40 йилдан бери қалам тебратиб, журналистика касбига садоқат билан хизмат қилиб келмоқда. Буни қарангки, ҳаётнинг дастлабки ҳирмонини кўтарадиган кутлуғ кун ҳам келибди, унинг қадами ҳамиша ўша қатъий бўлган. Ҳозир ҳам шундай. Куни кечагина унинг давлат тили муаммоларига бағишланган мақоласи республика рўзномаларида эълон қилинди. Бундай қараганда, расмий материал, четдан қараганда чиқиш қийинроққа ўхшаб кўринади. Лекин қаламкашнинг идроки, фаҳм-фаросати, орттирган тажрибаси ва иқтидори туфайли биз ҳукумат миқёсида ўтказилган ана шу йиғиннинг бамисоли бир гувоҳи бўламиз. Ўша гуруҳ, ўша баҳсларнинг иштирокчисига айланамиз. Ақл тиниқ, қалам ўткир бўлгандагина ана шу бўлади.

Қирқ йил ичида қанча сувлар оқиб ўтмади, дейсиз. Хаёлга муҳрланиб қолган баъзи воқеалар бор, ана шу серфайз кунда ўшалар ёдга келади. 1986 йилнинг баҳори бўлса керак. Ичкиликбозликка қарши кураш тўғрисида машҳур қарор чиқиб қолди. Қарор чиққач жиҳма редакцияси ходимларининг ҳаловати бузилди. Мазкур ҳужжат таржимасида «ма» қўшимчаси ортиқча тушиб кетиб маъноси ҳам ҳалал етган экан. Муҳокама устига муҳокама бошланиб кетди. Кекса журналист Яҳё Йўлдошевнинг кўзлари киртайиб қолди. Одамларга унинг сийрак сочидаги оқ толалар кўпайгандек кўринарди. Ҳайдарали Иброҳимовнинг юзлари бўзарди. Вақти-вақти билан кулги жаранглаб турадиган коридор ҳам ўша кун гўё жим-жит. Ақида Азизова билан Муҳаррам Шукурова пичирлашиб туришибди. «Сиёсий хато ўтиб кетган эмиш». Хуллас, дилхиралик. Ана шу муҳаррир жувонларнинг ҳам, каттадан-кичик барча ходимларнинг юрагига қил сиғмайди...

Охир оқибат кўп гап-сўзлар бўлиб, ниҳоят лойқа сув тинди. Албатта, бу сиёсий хато эмас эди. Таржимонларнинг «бурни қаттиқ қонаб», бу жазо олишди, лекин «бурни қаттиқ қонаб», баъзиларга қилинганлар бўлгани йўқ. Ҳеч кимни сазойи қилинмаган, бадном этилмаган экан, бу, аввало, таржима редакциясидаги муҳитнинг соғломлигидан, ҳамкасаба дўстларнинг юраги тозалигидан, жамоа кўролмаслик, бағри тошлик каби иллатлардан ҳоли бўлганидан бир далолатдир. ЎзТАГ директорининг ўринбосари Темур Турсунович ҳам раҳбариятнинг бошқа вакиллари қатори ходимларни ўз паноҳига олди, алифни калтак дея олмайдиган баъзи кимсаларнинг йўриғига юриб, ҳалол ходимларнинг кўксини пора этмади. Одамнинг одамлиги ана шу мушкул пайтларда билинади-ку, ахир.

Ҳа, одам бўлиш қийин. Айниқса, кўпчилик билан ишловчиларга осон тутиб бўлмайди. Фараз қилинг, кексанинг устига аёл кишини, идорага анча хизмати сингган, бироқ сўнгги йилларда «юкни торта олмаётган» одамни пенсияга чиқариш (ёши аллақачон етган!) кераклиги масаласи кўтарилди. Унга шуни юзма-юз тушунтириш, рўй-рост, аммо андиша билан айтиш лозим бўлди «қолса-чи. Устига-устак ўша аёл «нарвондан тушмай» ишни қойиллатиб қўйибман, деган хаёлда юрса, ўзига бино қўйган бўлса-чи! Яна оғзи полвонлигини айтмайсизми? Ана шундай вақт ва Темур акага ўхшаш хушмуомала, ориятли, бировнинг иззат-нафсини букмайдиган одам зарур бўлиб қолади. Мен шундай бир суҳбат устида бўлганман. Темур Турсуновичнинг сўзамоллиги ва мантиқ кучини кузатганман. Бу одамшуносликнинг санъатидирки, раҳбар бунга ҳам омил бўлиши керак экан.

Бундай воқеаларни кўплаб эслаш мумкин эди, аммо яна биттасини айтмасак бўлмас: ростини шуки, йил ўтгани сайин журналистликнинг куч-қувватини қирқилиб бораверади. Бу ҳаммага хос-ку, дейишингиз мумкин. Тўғри, лекин қаламкаш меҳнатининг оғирликлари тезроқ сезилиб қолади, чоғи. Аммо Темур ака сира нолимаган. Лоақал ўтган шанбани олайлик. Кеча жиддий мажлис бўлди. Ҳаққоний ҳам катта ҳисоботни ёзди. Чунки радио, телевидение, эртаси куни чиқадиган газеталар шу мақолани «пойлаб» турар эди.

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими Темур ака Расулов ҳаёт уммонидаги ўз қайиғини камтарлик, камсуқумлик ва айни вақтда уддабуронлик билан эшиб келмоқда. «Тошкент ҳақиқати»дагилар, партия ходимлари, Ўзбекистон ахборот бошқармаси (ЎзТАГ)дагилар, минг-минглаб газетхонлар, кўплаб ҳамкасблари буни яхши билишади. У моҳир редактор, яхши дўст, жамоат ишига қайишадиган одам, хушодоб оила бошлиғи, вояга етган ўғилларнинг меҳрибон отасидир. Хуллас, унинг қўни-қўшни меҳр-мурувват, яхшилик ва эзгулик гавҳарларига тўлиқдир.

Орттирган бир умрлик хазинангиз бундан буён ҳам яхшиликларга буюраверсин.

Абдулла АБДУҚОДИРОВ.

● *Бугун—Физкультурачилар куни*

ФЕРУЗ

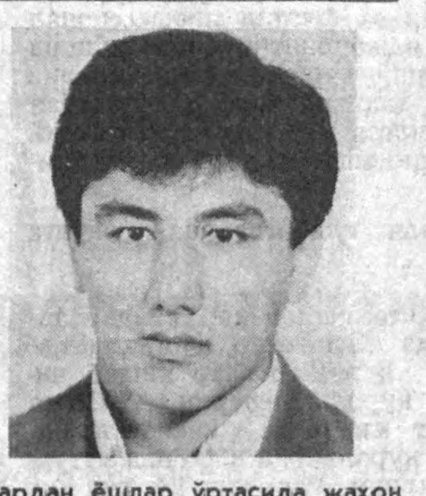

...Кундузи соат ўн бирга яқинлашганда телефон жиринглади. Унга келин ошиқди.

— Алло! Тошкент... Сейрархонми? Суюнчи ҳозирлайверинг, куёв бола Европа чемпиони бўлди... Ишонмасангиз ўзингдан эшитинг.

— Чиндан ҳам шундай, ҳозиргина Исроилдан Москвага келдик, аэропортдамиз. Совет самбочилари қитъа биринчилигида ғолиб бўлишди. Менга ҳам олтин медаль насиб этди.

...Келин шошиб қолди: шу дақиқада томоғига бир нарса тиқилиб қолгандек бўлди. У азбаройи шошиб қолганидан сўз тополмасди: «Вой, айланай, Феруз ака! Табриклайман...».

Икки кундан кейин янги чемпион уйга қайтди. Феруз эшикка яқинлашганда оёғи остига қўй сўйилди. Атрофни болалар қуршаганди.

Феруз Аъзамов довруқ таратган полвонларимиз сафига қўшилди. У устоз кўрганлардан. Тажрибали Абдухалил Абдувалиевнинг қобилиятли шогирдларидан.

— Кўзга кўринганлардан кимларни санаб ўтаоласиз, — сўраймиз Абдухалил акадан.

Аввало, Ўзбекистон самбочилари кейинги йилларда мамлакатимизда етакчи ўринлардан бирини эгаллаб келаётгани сир эмас. Бу борада шогирдлардан ёшлар ўртасида жаҳон биринчилигининг бронза медали совриндори Абдубакир Жуманов, ўсмирлар ўртасида жаҳон биринчилиги ғолиби, СССР чемпионати совриндори Иброҳим Шералиев, халқаро мусобақаларда юқори ўринларни олган Константин Яшинларнинг улуши борлигини эътироф этиш лозим. Улардан 20 нафари СССР спорт устаси талабларини бажаришган...

Аъзамовлар хонадони «Динамо» ўйингоҳи рўпарисида. Ферузнинг болалиги шу масканда ўтди. Тенгқурлар қатори ким ўзарга югурди, қўшни маҳаллалар болалари билан футбол учрашувларида қатнашди, полвонлар беллашувини томоша қилди. Кўм-кўк майдонда шериклари билан олишиб, кўрган-билганларини амалда қўллаб юрди. Полвонликка ихлос қўйди.

— Дадаси Музаффар ака билан фарзандларимизни меҳнатсевар қилиб тарбиялашга ҳаракат қилдик, — ҳикоя қилади онаси. — Ҳали ёдимда, бир куни раҳматли дадаси Ферузжонга бир ишни бажаришни тайинладилар. Ёш эмасми, ишни чала-ярим бажардида, секин дераза ошиб ўйингоҳ томон кета бошлади. Уни шериклари кутиб туришган эдида. Рўпарадан эса дадаси келиб қолдилар:

— Ана холос, ўғлим. Айтганни қилмаслик, ишни чала қолдириш кишини қунимсизликка мойил этади, иродани бўшаштиради.

У, бошини қуйи солганча сукутга чўмди, кейин пиқиллаб юборди: — Улар дадажон, энди бундай бўлмайди.

Шу тариқа ишларни бажариб, дарсларини тайёрлаб бўлгач, ўйингоҳга бориши одатга айланганди...

У самбоча кураш ҳадисини ола бошлади. Шаҳар ва вилоят миқёсидаги учрашувларда қатнашди. Кейин Белоруссияга йўл олди. Ўсмирларнинг мамлакат турнирида соврин учун курашди. Орадан икки йил ўтиб, СССР биринчилиги учун Олмаота баҳсида қатнашиб, бронза медали олди, спорт мастерлигига номзод талабини бажарди. 1984 йили ёшларнинг мамлакат биринчилиги мусобақалари Клайпеда шаҳрида ўтказилди. Жаҳон чемпиони Гиви Папинашвили билан беллашган Феруз кўп нарсани ўргангандек бўлди:

— Беш курашчини енгиб, Гивидан енгилдим. Аммо хурсандман. Сабаби рақибнинг дадиллиги, тажрибаси таҳсинга лойиқ.

СССР Кубоги мусобақаларида ҳам Феруз учинчи бўлди. Зеро, Курган шаҳрида ўтказилган «Динамо» марказий Совет биринчилигида СССР спорт устаси бўлди.

Ўтган йили мамлакат кубоги мусобақаси Тошкентда ўтказилди. Нуфузли мусобақа пухта тайёргарлик кўрган полвонларимиз Россия самбочиларини мағлубиятга учратиб жамоа ҳисобида иккинчи бўлишди. Бу ютуққа ғолиб чиқишда Феруз Аъзамов билан Раҳим Машарипов совринли ўринларни эгаллаган. Шуҳрат Ғофуров, Маъруф Маҳмудов, Улуғбек Шомирзаев, Тўлқин Самандарходжаев ва Олег Бугаевлар ҳам муносиб ҳисса қўшдилар.

Илк ғалабадан руҳланган Феруз 16 мамлакат самбочилари қатнашган Москва халқаро турнирининг финал беллашувида ленинградлик Олег Ефимовни соф ғалаба билан ютиб, халқаро классдаги спорт устаси талабларини ҳам бажарди.

— «Жийда халтани» кўтариб шаҳарма-шаҳар тентираб юраверасанми, йигитлар спортнинг ни. Сенга муносиб ёғлироқ иш топиб берамиз...

Лекин таниш-билиш, қариндош-уруғларнинг дашномлари полвон йигитни иккилантирмади:

— Мен ўз бахтимни катта спортдан топаман, сўзим қатъий, мана кўрасизлар, — деб туриб олди. Куч ва ғайрат билан машғулотларга берилиб кетди. Ўзбекистон жисмоний тарбия олийгоҳини муваффақиятли тугатиб, болалар ва ўсмирлар спорт мактабига йўлланма олди. Шогирд ва устоз бир жойда қўним топишди.

Шу йил Ватанимиз пойтахтида ўтказилган халқаро турнир якунига кўра Феруз Оврўпа биринчилигига йўлланма олди. Самбочилар қитъа чемпионати биринчи марта Исроилда ўтди. Истеъдодли Феруз Аъзамов ҳамжамоалари — Николай Цинандин (Минск), Жайҳун Мамедов (Боку), Николай Игрушкин ва Сергей Лоповок (иккаласи Кстоводан), Михаил Зюзин (Тольятти), Михаил Плис (Симферeполь), Владислав Ратов (Москва)лар сафида Оврўпа чемпиони бўлди.

— Болгариялик Иван Карамичев билан илгари ҳам учрашган эдим, — дейди Феруз. Бу сафар осон бўлишини кутмаган эдим. Биламанки янглишган ютқазади. Бўш келмадим. Шиддат билан ташланишга, кетма-кет ҳужум қилишга тўғри келди. Рақибни чарчатиб, чалғитдим. У қанча уринмасин, кишини каловлатувчи усул қўллолмади. Ҳакамлар ютуқни менга чақиб, қўлимни кўтаришни лойиқ топишди. Қарсаклар остида электрон таблода «Аъзамов (СССР) — Карамичев (Болгария) — 9:0 ёзуви порлади.

Самбочилар жумҳурият терма жамоаси СССР халқлари Спартакиадаси баҳсларига қизғин тайёргарлик кўрди. Беллашувлар Минскда ўтказилди. Мусобақада Ўзбекистондан зафар кучган ягона полвон Феруз бўлди. Ҳа, ўлкамизда таниқли самбочилар сафи кенгаймоқда. СССРда хизмат кўрсатган спорт усталари Бобомурод Файзиев билан Сайфутдин Ходиев, халқаро классдаги спорт устаси Эркин Холиқовлар қаторига Феруз Аъзамов қўшилди.

Ахбор ИМОМХЎЖАЕВ.

СУРАТДА: Феруз Аъзамов.

«ОЙНАИ ЖАҲОН»ДА КЎРИНГ

12-18 АВГУСТ

ҲАР КУНИ

● **8.25 Соғлом бўлай десанг** (шанба ва якшанбадан ташқари, (ЎзТВ-II).
● **18.00 Ўзбекистон телевидениесининг «Янгиликлар» кўрсатуви.** (ЎзТВ-II).
● **19.30 да рус тилида «Ахборот» программаси** (ЎзТВ-I).
● **22.00 да ўзбек тилида «Ахборот» программаси.** (ЎзТВ-I).
● **6.00 да Марказий телевидениенинг «Тонг» мусиқий кўрсатуви. (МТ-I орқали, шанба ва якшанбадан ташқари).**
● **20.30 да барча программалар орқали Марказий телевидениенинг «Время» программаси.**
● **11.30 да ТСН (шанба ва якшанбадан ташқари, 14.30— ҳар куни МТ-I).**
● **8.00 да Эрталабки бадантарбия (МТ-II орқали, якшанба куни «Зарядкага сафланинг»).**
● **19.45 да «Хайрли тун, кичкинтойлар!» (МТ-II).**

● 12, душанба

● **ЎзТВ I**

18.10 Болалар учун концерт. 18.55 «Ўзбекистон саноати». 19.50 «Тилимиз муаммолари». 21.10 «Санъат усталари». 22.25 «Тошкент» студияси кўрсатади.

● **МТ I**

8.30, 18.45, 01.15 Г. Ибсен. «Арвоҳ». Телеспектакль. 10.15 «Марафон-15». 11.45, 17.45 «Мулоқот». 12.00 Футбол шарҳи. 12.30 Турли мамлакатларнинг эртаклари ва афсоналари. «Майда тош, катта тош...» (Буркина Фасо). 12.35 «Венера Илльская». В. Ланoвой ўқийди. 14.45 «Лобо». Бадиий фильм. 15.55 Мультфильм. 16.05 «Сибирь» халқ чолғулари оркестрининг концерти. 16.50 Болалар учун фильм. «Ошга ўртоқ, бошга тўқмоқ». 18.00 ТСН. 18.15 «Бозор қонунларига биноан». 21.10 Футбол шарҳи. 21.40 Телевизион танишув. 22.50 «Мусиқий башорат». 23.20 ТСН. 23.35 «Ёввойи пляж». Бадиий фильм. 00.40 «Бир куни Кусковода».

● **МТ II**

7.00 Ишбилармон кишининг тонги. 8.15 Пушкин номли Давлат тасвирий санъат музейи залларида». 9.30 «Компьютер билан мулоқот». 10.15 «Агар мен севиб қолсам...». Бадиий фильм. 13.30 Болалар учун фильм «Ҳалифа-лайлак». 14.40 «Ватан қанотлари». 18.30 «Тонг юлдузи». 19.30 «Асрлар давомида». 20.00 «Вертикаль». «Рус. қўшиғи». 21.10 Коллаж.

21.15 ТОШКЕНТ СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

23.15 «Уйимни эслаб». Ҳужжатли фильм.

● 13, сешанба

● **ЎзТВ I**

18.10 Мультфильм. 18.20 «Элга хизмат: талаб ва таклиф». 18.50 «Дўстлик» студияси кўрсатади. 19.50 «Шеърият дафтаридан». 20.00 «Тановар» ансамблининг концерти. 21.10 Бадиий фильм, 1-серия. (Ҳиндистон). «Бевосита мулоқот». 22.25 «Спортлото». 22.30 «Дайди».

● **МТ I**

8.30, 18.55, 01.05 «Олча ўпқон». Бадиий фильм. 10.05 Мультфильмлар. 10.30 Болалар соати 11.45 Долзарб репортаж. 12.00 М. Булгаков ҳақида хотиралар. 13.45 «Телемикст». 14.45 «Ҳаммасига ҳақ тўланган». Бадиий фильм, 1-серия. 16.05 «Қизиқувчилар олами». 16.20 Болалар учун фильм. «Барчага маълум сир». 1-серия. 17.25 «Сиз яратган боғ». 17.55 ТСН. 18.10 Сиёсий мулоқотлар. 21.10 «Кинопанорама». 22.25 «Лавозим». 23.30 ТСН. 23.40 «Александр Вертинский одиссеяси». Телефильм, 1-фильм. 00.30 «Фрянов сўқмоқлари».

● **МТ II**

8.15 Халқ куйлари. 8.30 Г. Калау. «Этик кийган мушук». Спектакль. 9.30 «Шаҳрим куйи». Фильм-концерт. 10.00 Мультфильмлар. 10.40 «Қойил!», Киноконцерт. 13.30 Болалар учун фильм. «Маҳфий фарватер». 1-серия. 14.35 «Ватан қанотлари». 15.30 Ритмик гимнастика. 17.55 «Машенка». Телеспектакль. 19.30 «Байрамали» 20.00 «Энг муқаддаси». 21.15 «Лад» ансамбли ижро этади. 21.30 Футбол. СССР чемпионати. «Торпедо» — «Шахтёр». 2-тайм.

22.20 ТОШКЕНТ СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

● 14, чоршанба

● **ЎзТВ I**

8.35 Телефильм. 9.25 «Саёҳат — танга роҳат». 10.05 «Дайди». Бадиий фильм, 1-серия. 11.30 «Ёшлик» студияси кўрсатади. 18.10 Мультфильм. 18.20 «Кичкинтой» студияси кўрсатади. Ёзувчилар — болаларга. 19.00 «Оролбўйи муаммолари». 19.50 Халқ ижодиёти. 20.20 «Ўзбекистон». Телевизион киножурнал. 21.10 «Навоий гулшани». 21.40 Катталар учун мультфильм. 22.25 «Дайди». Бадиий фильм, 2-серия.

● **МТ I**

8.30, 18.55, 01.05 «Торпедочилар». Бадиий фильм. 10.00 Мультфильмлар. 10.30 Чемпионлар билан биргаликда. 10.45 «Болалар мусиқий клуби». 11.45 Долзарб репортаж. 12.00 «Кинопанорама». 13.15 «Мансаб алифбоси». 14.45 «Ҳаммасига ҳақ тўланган». Бадиий фильм, 2-серия. 16.00 Мультфильмлар. 16.30 Болалар учун фильм. «Барчага маълум сир». 2-серия. 17.35 «Шекспир сонаталари» вокал туркуми. 18.00 ТСН. 18.15 «Планета». 21.10 «Қадимий Псков». 22.25 «Сўз». Адабий-бадиий кўрсатув. 23.50 ТСН. 00.05 «Александр Вертинский одиссеяси». Телефильм. 2-фильм.

● **МТ II**

8.20 Ҳужжатли фильм. 8.40 Фильм-концерт. 9.50 «Адам Смит бойлиги дунёси». 10.25 «Баҳор тароналари» Бадиий фильм. 13.30 Болалар учун фильм. «Маҳфий фарватер». 2-серия. 14.35 «Ватан қанотлари». 17.45 Жаҳон бозорининг калити. 18.15 «Томошабинлар меҳри соврини» кинофестивали. 18.45 «Телевизион мусиқий абонемент». 19.30 «Батилиман». Телефильм. 20.00 «Чўпчак айтаётганим йўқ». 20.20 Коллаж. 21.10 Футбол. СССР чемпионати. МАСК — «Помир». Танаффус пайтида — 21.45 «Великий Устюг хотиралари». Телефильм. 22.20 «Велосипед ўғрилари». Бадиий фильм.

● 15, пайшанба

● **ЎзТВ I**

8.35 «Ёшлик» студияси кўрсатади. 10.15 «Дайди». Бадиий фильм, 2-серия. 11.40 «Ёшлик» студияси саволларингизга жавоб беради. 18.10 Мультфильм. 18.20 «Алифбо сабоқлари» почтасидан. 19.00 Ҳиндистон мустақиллиги кунига. 19.50 «Хотира билан суҳбатлар». 20.25 Тижорат хабарлар. 21.10 Ўзбекистон ССР халқ артисти Камолиддин Раҳимов ижросида янги қўшиқлар. 22.25 «Иф қалъасининг маҳбуси». Бадиий фильм, 1-серия. «Аббат Фриа». 1-фильм.

● **МТ I**

8.30, 19.10, 01.05 «Қора йўлак». Бадиий фильм. 9.50 «Хайр, ёз». 10.30 Болалар соати. 11.45 ИИВ маълумотларига кўра... 12.00 «Александр Вертинский одиссеяси». 13.45 «Телемикст». 14.45 «Ҳаммасига ҳақ тўланган». Бадиий фильм, 3-серия. 16.05 «Қизиқувчилар олами». 16.20 Ҳиндистон санъати. 16.40 Мультфильм. 16.50 Болалар учун фильм. «Ташлаб кетма...». 1-серия. 18.00 ТСН. 18.15 «...16 ёшгача ва ундан катталар». 19.00 Мультфильм. 21.10 ИИВ маълумотларига кўра... 21.25 «Бевосита мулоқот». 22.40 Долзарб репортаж. 22.55 Гмунденда (Австрия) ўтказилган бадиий ҳаваскорларнинг халқаро фестиваль маскаради. 23.30 ТСН. 23.45 Кўп серияли телевизион илмий-оммабоп фильмлар премьераси. 12-серия (ГФР-Швейцария). 00.15 И. Брамс. Виолончель ва фортепиано ижроси учун сонаталар.

● **МТ II**

7.30 «Бридж». Телебиржа. 8.15 Мультфильм. 8.35 «Пушкин номли Давлат тасвирий санъат музейи залларида». 9.50 Ритмик гимнастика. 10.20 «Мактабдошлар». Бадиий фильм, 1-серия. 13.30 Болалар учун фильм. «Маҳфий фарватер». 3-серия. 14.40 «Эфирда мусиқа». 15.10 «Евфросиния Полоцкая». 18.30 «Осиё овози». 19.30 «Доғистон дарвозалари». 21.10 Реклама.

21.15 ТОШКЕНТ СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

23.15 Спортчиларга ижтимоий ҳимоя жамғармасининг ташкил этилиши шарафига хайрия концерти.

● 16, жума

● **ЎзТВ I**

8.35 «Қайнонам — онам менинг, келиним — болам менинг». 9.35 «Болакайлар». Бадиий фильм. 11.00 «Ёшлик» студияси кўрсатади. 18.10 Мультфильмлар. 18.30 «Амалий давра суҳбати». 19.50 «Санъат олами». 21.10 «Мерос». 22.25 «Иф қалъасининг маҳбуси». Бадиий фильм. 1-серия. «Граф Монто Кристо». 2-фильм.

● **МТ I**

8.35, 19.20 «Ёқут қон рангида бўлади». Бадиий фильм премьераси. 9.45 Гмунденда (Австрия) ўтказилган бадиий ҳаваскорларнинг халқаро фестиваль-маскаради. 10.15 «Қадимий Псков». 11.45 «Маппет-шоу». 15 ва 16-сериялар. 12.40 «Александр Вертинскийнинг одиссеяси». 14.45 «Омон бўлсак, кўрамиз». Бадиий фильм. 16.00 «Мусиқий хазина». 16.45 Болалар учун фильм. «Ташлаб кетма...». 2-серия. 18.00 ТСН. 18.15 Инсон ва қонун». 19.00 Эстрада концерти. 21.10 «ВИД» таништиради. 23.55 «Киришга рухсат этинг». Катталар учун мультфильм. 24.00 ТСН. 00.15 «Билса ҳазил, билмаса чин». Киноконцерт. 01.10 «Шерлок Холмс ва дўхтир Ватсоннинг саргузаштлари». Бадиий фильм. «Йигирманчи аср бошланади». 1-серия.

● **МТ II**

7.00 Ишбилармон кишининг тонги. 8.20 Мультфильмлар. 9.00 «Делегатскаядаги музей». 9.25 «Жонли сайёра». 10.20 «Мактобдошлар». Бадиий фильм, 2-серия. 13.30 Болалар учун фильм. «Маҳфий фарватер». 4-серия. 14.40 «Қойил: артист Евгений Леонов ва бошқалар...». 15.45 М. Ворожцова чалади. (флейта). 18.30 «Осиё овози». 19.00 «Инсон ва табиат». 21.10 Коллаж.

21.15 ТОШКЕНТ СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

23.45 Баскетбол бўйича АҚШ чемпионати.

● 17, шанба

● **ЎзТВ I**

8.00 «Ассалому алайкум». 9.00 «Ахборот». 9.25 «Ёдгорлик». Бадиий фильм. 11.00 «Китоб ва ҳаёт». 11.30 «Актёрлар ва роллар». 12.40 «Бунёдкор». 13.10 «Деҳқон юмушлари. 13.40 «Дўстлик» студияси кўрсатади. 14.40 «Замин саховати». 15.20 «Тарона» ашула ва рақс халқ ансамблининг концерти. 15.50 «Ишбилармон кишилар». 18.00 Мультфильм. 18.15 «Тенгдошлар». 19.00 «Сиҳат-саломатлик». 19.50 «Куй ва соз соҳиби». 20.05 Тижорат хабарлари. 20.15 Оқшом эртаклари. 21.10 М. Қориёқубов номидаги Ўзбек Давлат Филармонияси «Шодлик» ансамблининг янги программаси. 22.00 «Ҳафтанома». 23.00 «Иф қалъасининг маҳбуси». Бадиий фильм, 2-серия. «Интиқом». 3-фильм.

● **МТ I**

6.00 «Русский сувенир» ансамблининг концерти. 6.20 Мультфильм. 6.30 Ритмик гимнастика. 7.00 Тонгги дам олиш кўрсатуви. 7.30 «Сиз яратган боғ». 8.00 ТСН. 8.15 Болалар учун фильм. «Илтимос, ўзингизникига олиб кетинг». 9.15 Мультфильм. 9.35 «Бурда моден» таклиф этади...». 10.05 «Тонг юлдузи». 11.05 «Индонезиянинг бугунги манзараси». 11.40 Композитор М. Фрадкин хотирасига бағишланган коцерт. 14.45 «Бу ўша Мюнхгаузен». 1 ва 2-сериялар. 16.50 «XX аср солдатлари урушга қарши». 17.05 «Майя ариси». 17.30 «Халқаро панорама». 18.15 «Оталар. Бадиий фильм, 1 ва 2-сериялар. 21.10 «Бахтли тасодиф». 22.10 «Қойил». 00.25 «Оҳ ёки кўҳна киноводевиль». 01.15 «Шерлок Холмс ва дўхтир Ватсоннинг саргузаштлари. Бадиий фильм. «Йигирманчи аср бошланади». 2-серия.

● **МТ II**

7.30 Эрталабки бадантарбия. 7.45 РСФСР Давлат духовой оркестри чалади. 8.05 Мультфильм. 8.15 «Инсон. Ер. Коинот». 9.00 Рус тили.

9.30 ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ.

11.30 «Ҳамдўстлик» видеоканали. 14.00 Т. Уильямс. «Татуировка қилинган атиргул». Фильм-спектакль. 16.00 Мультфильм. 16.15 Спорт ҳамма учун.

16.30 ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ.

17.35 «Қора денгиз». 18.30 «Педагогика ҳамма учун». 19.30 «Шифобахш сувлар ўлкасида». 20.00 Черкасси украин Давлат халқ хорининг концерти.

21.15 «ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

22.45 «Ҳар бир кишининг ўз дўзахи». Бадиий фильм.

● 18, якшанба

● **ЎзТВ I**

8.00 «Ҳафтанома». 9.00 «Кўл тубидаги хазина». Бадиий фильм. 10.15 «Саломат бўлинг!». 10.45 «Санъат усталари». 11.50 Улуғбек Полвонов концерти. 12.15 «Деҳқон ва замин». 13.15 «Ўқитувчи билан учрашув». 14.35 «Жилоларда қалб қўри». 15.35 «Қаторда норинг бўлса...». 18.00 Болалар учун фильм. «Ҳайвон ўргатувчилар». 18.45 «Кичкинтой» студияси кўрсатади. 19.50 «Оламга саёҳат». 21.10 «Якшанба оқшомида». 22.25 «Дўстлик ришталари».

● **ЎзТВ II**

9.00 «Кармен». Телефильм-опера. 10.00 «Камолат сари». 10.55 «Транссибирь экспресси». Бадиий фильм.

17.05 АШХОБОД КЎРСАТАДИ.

● **МТ I**

7.30 Ритмик гимнастика. 7.45 ТСН. 8.15 «Спортлото». 8.30 «Эрта саҳарлаб». 9.30 «Ватан хизматида». 10.30 Тонгги дам олиш кўрсатуви. 11.00 «Саёҳатчилар клуби». 12.30 «Осмон секин юради». Бадиий фильм. 13.45 Л. Трухина куйлайди. 14.00 «Здоровье». 14.45 «Веди». 15.15 Шеърият лаҳзалари. 15.20 «Янги авлод танлайди». 16.35 «Қишлоқ янгиликлари». 17.35 Турли мамлакатларнинг эртаклари ва афсоналари. «Кўзгу» (Ирландия). 17.40 «Уолт Дисней таништиради...». 18.30 «Оберон» операсига увертюра. 18.40 Оила экрани. «Тунги экипаж». Бадиий фильм. 21.10 «Якшанба». 22.20 В. Леонтьев куйлайди. 22.55 Москва яқинидаги посёлкада казаклар байрами. 23.35 «Пьер Карден — 40 йилдан буён модада». 00.50 «Оперетта, оперетта». 01.50 «Ёқмаса ўчириб қўйинг».

● **МТ II**

7.30 «Зарядкага сафланинг!». 7.45 «Парвозга». Телефильм. 8.15 Мультфильм. 8.25 Р. Тазетдинов чалади (балалайка). 8.45 Режиссёр Ю. Беспалов фильмлари. «Порла, қизил қуёш».

9.30 ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ.

11.30 «Ҳамдўстлик» видеоканали. 14.00 «Нишонга олинган». Бадиий фильм, 1 ва 2-сериялар. 16.15 Мультфильм.

16.35 ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ.

18.05 «Осиё овози». 19.30 «Кулоллар». Телефильм. 20.20 Илмий-оммабоп фильм премьераси. 21.10 Коллаж.

21.15 «ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ»

22.45 «Продюсерлар». Бадиий фильм.

ҲАМЮРТЛАРИМИЗ ҚУВОНЧИ

● **Жумҳуриятимиз спортчилари анъанавий байрам — Физкультурачилар кунини йирик мусобақаларда ғалабалар билан кутиб олишаётир. Вакилларимиз йирик беллашувларнинг совриндорлари сифатида шуҳрат қозонишаётир.**

Болгариянинг Варна шаҳридан хушхабар олинди. Ёшлар ўртасида Европа биринчилиги баҳси тугади. Ўзбекистонлик И. Халилов 110 килограмм вазнлилар мусобақасида ажойиб натижага эришди. Бухоролик 19 ёшли спортчи даст кўтаришда 165 килограмм, силтаб кўтаришда эса 197 килограмм натижани ишғол этди. У икки кураш бўйича Европа чемпионини қўлга киритиб, халқаро миқёсидаги спорт устаси деган шарафли унвонга сазовор бўлди.

Ҳамюртларимиз В. Риженков ва Р. Гатаулин лангар билан таяниб сакраш усталари ҳисобланишади. Улар Швециянинг Мальме шаҳрида ўтказилган халқаро турнирда қатнашдилар.

Жаҳон рекордчиси С. Бубка мусобақада биринчи бўлди. Вакилимиз В. Риженков москвалик В. Поляков билан иккинчи-учинчи ўринларни бўлишиб олди. Р. Гатаулин эса бу сафар бешинчи ўринни эгаллади.

Бош муҳаррир Р. РАҲМОНОВ.

Рўзнома таҳрир ҳайъати: Ҳ. ИКРОМОВ, Н. М. МАЖИДОВ, С. МУҲАММАДЖОНОВ, М. Қ. МУҲСИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Т. Н. НАЖМИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари), В. Т. ОДИЛОВ, М. Қ. ПИРМАТОВ, Р. Қ. ТУРСУНОВ, Я. ТУХТАЕВ, Ш. О. УБАЙДУЛЛАЕВ, М. ХАЙРУЛЛАЕВ, Ж. ХОЛҚОСИМОВ, Э. С. ХУЖАЕВ (масъул котиб), М. ШЕРБУТАЕВ, О. ҲИКМАТОВ.

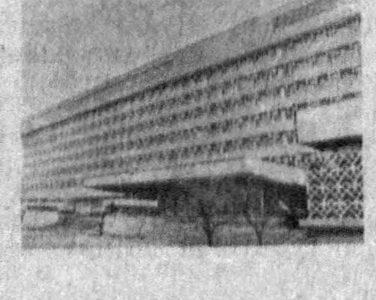

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, Тошкент—ГСП, Ленинград кўчаси, 32.

БЎЛИМЛАР: муштарийлар фикрини ўрганиш ва хатлар — 33-21-43, 33-54-55, 32-53-16, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06; қайта қуриш ва ижтимоий адолат — 32-55-70, 32-53-20; партия турмуши, советлар ҳаёти, назария ва мафкура — 33-34-69, 33-38-55, 32-53-97, 32-57-19, 32-54-18; саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 33-81-48, 32-53-14, 32-54-09; деҳқончилик саноати — 33-76-04, 33-07-20, 32-53-15, 32-53-70; иқтисодиёт ва ҳаёт — 33-15-20, 32-57-20; фан, маданият ва халқ таълими, — 33-44-51, 32-57-21; адабиёт, санъат, тил ва публицистика—33-20-36, 33-12-56, 32-54-35,32-55-16; ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 33-14-24, 32-55-17; ахлоқ-одоб — 32-54-29; фельетонлар — 32-54-27; безатиш — 32-57-22.

УЗ МУХБИРЛАРИМИЗ: Андижонда — 4-48-85, Бухорода — 3-96-12, Гулистонда — 2-63-48, Жиззахда — 3-31-86, Қаршида — 3-25-79, Наманганда — 6-54-11, Нукусда — 2-42-62, Самарқандда — 35-22-90, Тошкентда — 32-53-20, Урганчда — 6-80-04, Фарғонада — 6-90-89.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» («Советский Узбекистан») Орган ЦК Компартии Узбекистана

Нашр кўрсаткичи 64583. Буюртма № 5811. Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди—21.00.

№ 154.

● Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. 700000 Тошкент ГСП. Ленинград кўчаси, 32. Рўзнома офсет усулида А—2 форматида босилади. ●

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12